

კაჟა ეტზისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

გამომცემლობა „ანკვარსალი“
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
სახობალო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

ტომი 43

2020

მთ. რედაქტორი

მანია მიტცხულავა

ბიოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი,
საქართველოს მწერალთა და
მეცნიერებათა აკადემია
„ქალდეა-საქართველო“-ს
აკადემიკოსი

© ვაჟა ეგრისელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაოვსკაინის №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-850-2 (43 ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხობის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ღმერთის მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღმქანდა რა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაშვილი“, ფილოზოფ ტიუტჩევის ღმერთი და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ღმერთის მომცველი ერთომეხუთი – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალმუნაბი“-ს ხუთომეხუთის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, რომელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძეგლია იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, რომელშიც 2500-ზე მეტი ღმერთი დასტამებული.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცენიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს მწერალთა, მცენიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწესა ქართული პოეზიის რაინდის, საქართველოს მწერალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაქტიონ ტაბიძის პრემიების დაწესების, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დეკანოს მფლობელისა და „დიოკურია 2005“-ის, მწვინდობის ოქროს პარსკვლავისა და მწვინდობის დროშის ორდენის მფლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს მწერალთა მცენიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-ს პრეზიდენტის, საქართველოს ეროვნული და ფაზისის საერო-სამცენიერო აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის,

ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზიდი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტომეულების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდის ხუთასზე მეტგვერდიანი, უმაღლეს კოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომეგი. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბულია დასაბეჭდალ ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანთოლოგია, აბრეთვე, პრეზიდისაღმი მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველისა და საჯოგადო მოღვაწეების (ათასაგვე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პოეტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილი. იგი – მმცხრე შვილია (შვილი ძმა და ორი და).

პოეტის ასტრომული „კოსმიური პოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუსეთში აკაკის და ბალაქტიონს, ღმერთი არ მიუყენს რომ შებადარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონსაც, რომ აზანზარებს წუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა პოეტის ზღაპრული კოსმიური „უსაღმუნებოს“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტბვერდინი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათტომეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვაჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალაქტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე პოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არსის ჭალაში მგბარი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, პელაგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარგული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტოტეზე, პოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მაგიერ თავისი „კოლხური უსაღმუნებოს“ იბაგმიუვლომელი ასტრომული დაკიდა და ბაანოცხლა, მიძინებული, დავიწყების ნაცარმომილი, არა მარტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათტომეუტზე მიტ საუკუნოვანი მითებით, ლეგენდებითა და საოცრებებით დახუნდული ისტორია, რაც კომერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუკითვია.

100-ტომეული... ძველის ბაჩნის დიდან, XXI საუკუნის რიქრაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი პოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუქმნია დღემდე...“

კოსმოსში კი...

დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გგულეშავი მისვლია... მათ იცინან იმ იწყება დღემდევის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

პოეტი, ბალაქტიონ ტაბიკის პრემიის ლაურეატი, ჯუმბერ ლეჟავას სახელობის მეცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი

„ბულცოვად შხხვდი ყოველ ქებას, ყოველ კაბეხას.“

ა. პუშკინი

წინასიტყვაობის მაბიერ

(გაგრძელება)

ეს ლექსი ნათელი ილუსტრაციაა ხალხის გმირული სულის ჭკუმატიტი გამოხატულებისა. პოეტის რეალიზმი ეყრდნობა ისტორიულ ფაქტსა და რეალობას, ცხოვრების სინამდვილეს, მის უმთავრეს აზრს – სამშობლოს ბედ-იღბლის, ხალხის დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლის მამულიშვილურ მოვალეობას, რომლის ფინალში ვლინდება უმაღლესი ჰუმანიზმი. პოეტის ეს ლექსი აღსავსეა მართალი პოეზიის აზრით და სულით. ეს არ არის ვერაგულად მოკლული მამულიშვილისადმი მიძღვნილი მისტიკური სიმღერა, არამედ ქებათა-ქებაა სიცოცხლისა, რომელიც ადამიანებს აღავსებს თავისუფლების წყურვილით და მამულისათვის თავგანწირვის დიადი ენერგიით.

გიორგი სააკაძის ღირსეული შვილის ღვთაებრივი სახე სალოცავ ხატად ხელისგულზე დაისვენა

მშობელმა ხალხმა. ვაჟა ეგრისელის ეს ლექსი სამუდამოდ რჩება მკითხველის მეხსიერებაში, ვითარცა უმაღლესი ესთეტიკური ტკობისა და განსჯის ნიმუში, რასაც მხოლოდ ჭეშმარიტი ხელოვნება თუ წარმოშობს ხოლმე. პროექტი სსიფნათელი მამულიშვილის პაატა სააკაძისადმი უჩვეულო თაყვანისცემას და მადლიერებას გამოხატავს ჭეშმარიტი სულიერი აღფრთოვანებით. იგი ესიტყვება იმ შთაბეჭდილებათა სიღრმეს, რომელიც მან მოახდინა და იმ კვალს, რომელიც მან განვლო ისტორიის ბედუკუდმართ გზაზე:

*

„მიაქვს სამშობლოს ბოღმა და დარდი,
ქართული ხმალი
და ჯვარი ვაზის –
მისთვის ქცეული სალოცავ ხატად,
და...

საქართველოს ისტორიის უკუდმართ გზაზე,
ვით მამა მისი,

მარტოდ-მარტო

მიდის პაატა“...

მთელი ეს პროტური ქმნილება ქართველი ოსტატი მესანგრის ხელითაა დანადგმული. საკმარისია სტრიქონს გონების ხმა მიწვდეს ან თვალი შეავლო, რომ წამსვე ჯაჭვეური რეაქცია დაიწყება, პროექტის

სიტყვა ყოველ შეხებაზე ეღვარებს და აღმასივით სულ ახალ-ახალი ძალისხმევით ბრწყინავს.

ისტორიას უცნაურობები ახასიათებს, ბოროტების უინმორეული მტაცებელი შაჰ-აბასი ლომგმირ სააკაძის უსაყვარლესი ძის პაატას მოკვეთილი თავით „ასაჩუქრებს“, ეს იყო წმინდა მსხვერპლი გაღებული საქართველოს თავისუფლებისათვის და იყო ცრემლი, გლოვა და თავგანწირვა დაუნანებელი... ქართველმა ხალხმა გულმდღუარედ დაიტირა პაატა სააკაძე და მისი წამებული ნეშტი ერთაწმინდის ეკლესიის მიწას მიაბარა. „მოგონებები მიიკვამლება ერთაწმინდისკენ, მიღმა იკორთის, სამშობლოს ცაზე შვილო პაატა, კარგი ჩანს დარი, მაგრამ წარსულ გულს კვლავ მიკორტნის, როგორც ეკალი ქუსლში ჩამტყდარი“... სადაც რომ პაატა შობილა, ის მიწა ჩვენთვის ღმერთია“. ამ ლექსებიდან გამჟღავნებით მოისმის ძველი საქართველოს მამულიშვილთა შემართებული საომარი ყიჟინაც და დრტვინვაც, გმირთა ომახიანი შეძახილიცა და ურვაც, მან შეუღამაზებლად, ფერუმარილის გარეშე ღირსეულად შეამკო სააკაძის გმირული შემართება, რომელსაც სამშობლოსათვის არ დაუზოგავს ძმა, ძენი და ასული, ვკითხულობთ ამ პოეტურ ქმნილებებს და გვესმის სააკაძის საბრძოლო ცხენის ფლოქვების თქარუნი, ლაგამავშრის ხვრა, ხმლების ჩახაჩუხი, შუბის მტერზე კვე-

თების ხმაური ომმოგებულთა ძღვევის გამყინავი ყი-
ჟინაც და დამარცხებულთა გულსაკლავი გოდებაც.

ვაჟა ეგრისელი ძველი საქართველოს დაუმ-
ცხრალი ჭირისუფალი, მოზარე და დამტირებელია,
სააკაძის ვარამითა და სევდით გულგასენილი და მი-
სი გმირობის სამზეოზე გამომტანი პოეტია, სწამს
და სჯერა ერთიანი საქართველოს ხატი. ნადვერდა-
ლივით მწველი და აღმგზნებია მისი სტრიქონები.
ჩქერალივით იფრქვევა მისი სიტყვა გიორგი სააკაძის
საბრძოლო ეპიზოდების გადმოცემისას. მან შეძლო
საუკუნეთა სიღრმეში შეჭრა და მთელი არსებით
გვახვეწა გიორგი სააკაძის სიყვარული საქართველო-
სადმი. გიორგი სააკაძეს თავისი ხალხის ღირსება იმ
ძალით უყვარდა, რომ გარდა თავგანწირვისა, არაფე-
რი ახსოვდა. რამეთუ ძალი სიყვარულისა დიდი არს
რადგან შეუძლებელს შესაძლებლად ჰყოფს...

და ხალხი მუდამ მადლიერია შემოქმედისა, რო-
მელიც ხორცს შეასხამს მის იდეალებს, განუმეორე-
ბელი, განსაცვიფრებელი ფორმით და რომ პოეტი,
რომელიც ერთმანეთს შეუთავსებს გამოსახვის სი-
მართლესა და ობიექტურ ჭეშმარიტებას, საკუთარ
შეხედულებებსა და ერის სულისკვეთებას, ძღვევამო-
სილ ჰუმანიზმს, იმსახურებს უმაღლეს ჯილდოს –
ხალხის სიყვარულს.

გიორგი სააკაძის გმირული საბრძოლო ეპიზო-
დების გაცოცხლებით ვაჟა ეგრისელმა შთამბეჭდა-

ვად განგვაცდევინა მამულს თავსდატეხილი უბედურება, სისხლი და ცრემლი, მგლოვიარე ჩვენი წინაპრების გულის კვნესა და გოდება, მაგრამ ეს ტკივილი მის პოეზიაში შემოდის, როგორც ზნეობრივად ამაღლებული და სულის გამაკეთილშობილებელი პოეტმა სიდრმისეულად, მეტად შთამბეჭდავად და გონიერად გამოხატა ჩვენი ერის ყოფის ტრაგედია, დიდი ძალისხმევით განგვაცდევინა ძალა და შეუვალობა იმ რწმენისა რამაც გააძლგებინა ჩვენს სამშობლოს.

„მთების ქვაბში დულს მარაბდა
და ღალატის ფრინველი იქ,
სიძულვილის დაბალ ტოტზე
ბუდეს იქსოვს და იკეთებს
და შიგ ჩეკავს
ჯვარისმცემელს, თვალისმთხრელს და თავის-
მკვეთელს!“

აკი მარაბდის ბრძოლის დაწეებისას გამარჯვებაც ახლოს იყო თითქოს, მაგრამ მტრის დამხმარე ძალის მოშველიებამ უპირატესობა ყიზილბაშთა მხარეზე გადაიტანა. ბრწყინვალე გამარჯვება მარტყოფის, საწყენი დამარცხება მარაბდის, ‘სააკადის საბრძოლო მიზნები, გონივრულ სრულყოფას ესწრაფვოდნენ. მაგრამ წინააღმდეგობა იყო ისეთი, რომე-

ლიც არ ანებებდა, თუნდაც საბრძოლო, გინდ ეროვნულ პოზიციებზე დგომას, რაც უშლიდა ქართველი კაცის ბუნებას ხელს. არადა ნორმალურ ატმოსფეროში როგორ გაიფურჩქნებოდა სააკაძის ნიჭი და შესაძლებლობანი. გიორგი სააკაძე დიდ სიღრმეთა წვდომით ხედავდა იმ ღირსებასაც და ნაკლსაც, რაც მის ქვეყანას ფეხდაფეხ დასდევდა. იგი იყო დიდი ტოლერანტი და მიმტკეველი.

ვაჟა ეგრისელის განსაცვიფრებელი და შთამბეჭდავი პოეტური კოლოსარული ძალისხმევით ამხეურებს ჩვენი ეპოქის ღირებულებებსა და ფასეულობებს და უნივერსალური სიყვარულის ხაზზეა პროვოცირებული მისი შინაგანი სამყაროს ფილოსოფიური იმპულსები. პოეტი ლექსის კომპოზიციაში განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს ისტორიულ დეტალებსა და მოტივებს ამა თუ იმ მხატვრული ამოცანის გადასაწყვეტად, ლექსის იდეური ჩანაფიქრის ხორცშესასხმელად. საზღვარი არა აქვს პოეტის ფანტაზიის უსაზღვროებას, სულისა და გონის სიკეთის იდუმალებათა აღმტაც სილამაზეს.

ვაჟა ეგრისელის გიორგი სააკაძისადმი მიძღვნილი ლექსები სრულ უფლებას მაძლევს ვთქვა: ვაჟა ეგრისელი ხალხის საყვარელი პოეტია, რამეთუ „მარტო საერთო სიყვარულით გამსჭვალული კაცია უძლეველი და გამარჯვებული. ღმერთი ამისთანა

კაცს სწყალობს და ქვეყანა ამისთანა კაცისაგან პრიგდება და კეთდება.“

ვაჟა ეგრისელი ბრწყინავს ვითარცა მიჯნური მამულისა და ვითარცა გმირი, რაც მთელი არსებით ვლინდება მის ღირიკულ ლექსებში. მთავარი მაინც მის ღირიკულ პერსონაჟში რომ ცოცხლობს, განსაზღვრავს ქართველი კაცის ყოველ მოქმედებას და არის მისი გონება. პოეტმა „კოლხური ფსალმუნებით“ მიგვანიშნა, რომ უმთავრესია ერი და სამშობლო. ეგრისელის ფიქრი და ოცნება სამშობლოს დასტრიალებს თავს. იგი ვერ ურიგდება გახლენილ-დასახიჩრებულ საქართველოს. იგი ძალუმაღ ებრძვის მამულის გამყიდველებს, ხელმრუდე მამულიშვილებს. პოეტი ლაპარაკობს ჭეშმარიტი პატრიოტის ენით. ლაპარაკობს იმ კაცის გულდაჯერებით, რომელმაც უკვე იგემა ცხოვრების სიმწარე და იგრძნო ომის მთელი სიმძიმე, რომელიც უკვე დაუფლებია ჭეშმარიტებას:

*

„ცამეტ ვერცხლად სულგაყიდულთ,
სატანასთან ნაამბორებთ,
სხვის სუფრაზე მადით ნარებთ.
სააკაძე თქვი შენ,
თორემ,
რა გამოლევს შადიმანებს“...

იმ ვითარების ფონზე ძალზე მნიშვნელოვანია ფიქრი, გრძნობა და აზრი პოეტისა, რომელიც მტკივნეულად განიცდის მამულის მიძიმე მდგომარეობას, რაც განსაკუთრებით ძნელი ასატანია და პოეტი ავლენს სევდით ავისილ გულის ტკივილებს.

*

„ქართველს დედა-წულიანად,
რომ მილაღავს
როგორც ფარას –
შაჰი, მართლა ნადირია...
და...
მარაბდის ველს რომ ფარავს,
ნისლი არა,
აქ დაცემულ –
ცხრა ძმის დედის მანდილია“.

გკითხულობთ ამ სტრიქონებს და ცხადად გრძნობთ, რომ ეს ჩვენი წარსულისა და ისტორიის შეუმცდარი შეფასებაა, მაგრამ „ცხრა ძმის დედის მანდილი“ ჩვენში საოცარ ასოციაციას აღძრავს და გვარწმუნებს ერის უკვდავებაში. რამეთუ დღესაც ჩვენი ერის დღევანდელი ტრაგედია გაპირობებულია შუღლითა და შურით, მაგრამ პოეტი თავს აღწევს ცხოვრების დამთრგუნველ ამ წვრილმანებს და ყოველივე იწყება მამულის სიყვარულიდან, როცა საცნა-

ური ხდება ქართველი კაცის სიყვარული მშობლიური მიწისადმი. პოეტი თანამედროვეობას უზიარებს სანუკვარ ოცნებას:

*

„აელვარებენ ვარსკვლავები
ოქროს სამხრეებს
და დარაჯობენ სივრცეთა კარებს.
სიშორის ტოტზე ბრწყინავს ნეონი.
და მნათთა სისხლით მორწყულ ცის ველს
მწუხარე მთვარე
გასცქერის ისე,
ვით ვატერლოს –
ნაპოლეონი.

პოეტი ვაჟა ეგრისელი დაჯილდოებულია რთული პოლიტიკური თუ საზოგადოებრივი ვითარების განსჯის დიადი უნარით და ჭეშმარიტი მისნური ძალით ჭერეტს მომავალს, მისთვის ჩვეული გულგაუტეხლობით, სადად და უბრალოდ ლაპარაკობს ხალხისა და სამშობლოს სილამაზეზე, პოეზიისადმი თავის სიყვარულზე:

*

„ეკოლხთა ზღაპრულ წარსულიდან –
ბლავილი სულ მესმის
ვერძის,

ზაფხული თუ ზამთარია.

და...

მე სიტყვის დევებს ვებროძვი –
ბაყბაყსა და ცხრათავიანს“.

ვაჟა ეგრისელი, როგორც ყველა ჭკუშმარიტი შე-
მოქმედი, მტკივნეულად განიცდის უამთა დინებას,
რომელიც თვითონ მთებმაც ვერ შეაჩერეს და რომ-
ლის გარდაუვალ შედეგსაც კიდევ ერთხელ ასხენებს
პოეტს დაშლილი ციხის გაღავანთან დაყრილი ქვე-
ბი. სად გაქრნენ ის პირტიტველა მეციხოვნენი, რო-
მელთაც თვალეში საქართველოს ცა უბრწყინავ-
დათ? ვაჟა ეგრისელმა ისტორიის მტვერი ჩამობერ-
ტყა მათ სახელებს და მათი ადამიანური ხატის
მშვენიერებას გვაზიარა. იგი გვარწმუნებს, გვაჯუ-
რებს იმაში, რომ ამ გამირებს მტერმა ვერ აპატია
სამშობლოს სილამაზე:

„მიკაფ-მოკაფეს საქართველოს ცა და ვენახი,
მაგრამ საფლაგში ვერ დამარხეს, ვერ ჩაატყეს“

პოეტი უჩვეულო გულწრფელობით, ბუნებრიო-
ბით ლაპარაკობს ღვართქაფით მოვარნილ მამულის
სიყვარულზე, რომელიც ყველაფერზე უძვირფასესი
და სანუკვარიია:

*

„ათასწლეულთა ბარე ორიდან.

მე მას ვუმღერი.

იცით ვინც არის.

ვისი სიცოცხლის მე ვარ მსურველი,

ვინც არის ჩემი დასაფიცარი.

ვისიც მწვავს ტრფობა

განუკურნელი“.

„პოეტური სიტყვა, ფერები და აზროვნება, რომელიც ქართველ მკითხველს შესთავაზა ვაჟა ეგრი-სელმა, არა მხოლოდ მნიშვნელოვანი ლიტერატურული ფაქტი, არამედ ღირშესანიშნავი ფილოსოფიური მოვლენაა საერთოდ – იმ გაგებით, რომ იგი, როგორც პოეტი-მოაზროვნე და პოეტი-ნოვატორი, ჩვენს საზოგადოებრივ აზროვნებაში, ცხოვრებისეულ რეალობათა შემეცნებაში სრულიად ახალ მიდგომებს, ხედვებსა და მასშტაბებს ამკვიდრებს“. ჩემი ღრმა რწმენით, ვაჟა ეგრისელის საქართველოს ისტორიული წარსულისადმი მიძღვნილი ლექსები რწმენისა და იმედის გასაღვივებლად არის დაწერილი. ‘ლოჰინს“ გამომცდარი შათირი, ხუნდებში გაბმულიქედანი, დიდთურქობა და თემურლენგობა, სისხლით და-ორთქლილი ხმლები, კვამლში აბღავებული ხარები, სისხლით მორწყული ქართლი, სამცხე თუ კრწანისი, მარტყოფი თუ ტაშისკარი, მარაბდა და ქსანი მხოლოდ საქართველოს ისტორიული წარსულის წიაღი-

დან არეკლილი შთაბეჭდილებელი როდია, არამედ დღევანდელ საქართველოში დატრიალებული ტრაგედიის უშუალო გამოძახილია:

„დაჩენჩხვილ შავეებს იცვამს შავი ზღვა,
ტყვია ნაკრავი თბილისი გდია უსულოდ
და ჩვენი მტრების გულგასახარად,
გადამწვარი და გადატრუსული ქართული მიწა
იქცა საჰარად“

ესაა ღრმა ანალიზი ჩვენი დღევანდელობისა, იმ სავალალო სინამდვილისა, რომელიც 1992 წლიდან საქართველოს ტერიტორიაზე დატრიალდა, შეიძლება ითქვას, რომ ვაჟა ეგრისელმა კარგად უწყის, რას ნიშნავს ღრთა კავშირის დარღვევა. მას შეგნებული აქვს თავისი პოეტური მისია, იგი ჭეშმარიტად პატრიოტული განწყობის პოეტია, რომელიც ყელამდეა ჩაფლული თავისი ქვეყნის საზრუნავ საფიქრალში. მართლაცდა ცამდე მართალი ყოფილა არისტოტელე, პოეზიის სასწაულმოქმედებაზე რომ მიგვითითებდა, ვაჟა ეგრისელის ლექსებმა ისტორიაშიც ჩაგვახედა და თანამედროვეობის განსჯის საშუალება მოგვცა.

პოეტის ეროვნული ენერგია მოწიფებულია ნიღვარივით მოვარდნილ მტერთან შესარკინებლად. პოეტის ლირიკულმა გმირმა კარგად იცის, რომ სრული ჰარმონია მოსაწყენია და მომაბეზრებელი, რომ ადა-

მიანის რაობა მუდმივი სრულყოფისაკენ სწრაფვით
იზომება და ერთ-ერთი მეგზური ამ გზაზე შუქნათე-
ლი მთვარეა:

*

„როცა მთვარე შუქნათელი,
ამოვიდა ღრუბლის შავი დილეგიდან.
მაშინ ღამემ,
პირმშვენიერ
დილის კართან –
კვლავ ჩაიწყო მნათობების ქილები და
აიკეცა შავი ჩოხის შავი კალთა“.

ამ ლირიკულ ლექსში მთვარის შუქით შემოგვა-
ნათებს სიყვარულის მდინარესავით მარადმდინარი
და მარადხანიერი გრძნობის ძალმოსილება და ისევე:

*

„ვითარცა ადრე,
დიდი ხნის წინათ,
წვეთავს და წვეთავს მირონი ნათ-
ლის –
ქართული ცის ქვეშ წუთებს და წამებს,
გახამებული და მოქათქათე
მთვარის პერანგი აცვია ღამეს“.

ასეთი სხარტი და ლაკონიური ფრაზები გახედებს უკან და უპირველს ყოვლისა ერის სვებედზე გაფიქრებს:

*

„ბილიკად გდია ათასწლეული,
ზედ ჩემი კოლხი წინაპარი
მიდის ოხვრით – და,
თვალებს ცრემლი სდის, ვით საკვამურებს
და ნათლად ვხედავ:
ამოფრენილს მისი ქოხიდან –
ქარი ვით ფანტავს კვამლის ღამურებს.“

წინაპრის ქოხიდან ამოფრენილი ქარი პერსონაჟის, ხალხთა თავისუფლებისათვის მებრძოლი გმირის ჭკუშმარიტი სიმბოლოა. მასშივე კოდირებულია კაცობრიობის მომავალი ნათელი იმედი და ამგვარად ხდება გასაგები „კვამლის ღამურების“ მოგერიება და პოეტის მიზანია ყოფიერების დასასრულისაკენ დაქანებულ კაცთა მოდგმას სიყვარული მოუვლინოს მხსნელად, რამეთუ პოეტს ღრმად სჯერა სიცოცხლის მარადისობისა, რა ვუყოთ თუ „ჩვენი სინამდვილე მწარე სინამდვილეა“.

მაინც:

*

„თოვლქვეშ მძინარი ია-იების
ულურჯეს ეტლით –
სიცოცხლე მოდის.
ხეებზე ჰყვავის ფერი აქატის.
და საფლავებზე
დამხობილ ღოდებს
ამძიმებთ პეპლის ჭრელი ფარფატი“.

საქართველოს უზენაესი სასამართლო

ვაჟა ეგრისელის ლექსებში რეალური სამყაროა დახატული. თითქოს გინდა ირწმუნო პლატონის მოსაზრება: – რეალური სამყაროს შინაარსს წინ მარადიული სილამაზე უსწრებდაო. მეჩვენება, თითქოს პოეტს რეალურის წინმსწრები მარადიული სილამაზის ხილვები გამოაქვს ქალაქზე:

*

„წარსული ცაა –
დანისლული
ბრძოლის ექოთი,
ღრუბელთა რბოლა –
წინაპართა უცხო ხეტება.“

ცას მიკარგული ვარსკვლავები –
ქალაქებია –
ქაღდეს, ქართების...
და ომებით მოვრალი
ხეთების“.

პოეტის მეხსიერებამ ცნობიერების ზედაპირზე
ამოატივტივა ისტორიის თარიღები – რეალური და
შორეული ზმანებების ექო ცხადად გვაგროძნობინა:

*

„ღუმს ისტორიის ვრცელი მინდორი –
გადანისლული უთვალავი
ომის ექოთი,
დიდი ხნის მერე, მოვარეულივით
მაღალ თარიღთა
თეთრ ჩონჩხებზე დავეხეტები
და ნათლად ვხედავ:
მიდიელნი,
კოლხნი,
ხეთები,
თავიანთ ღმერთებს ზვარაკს სწირავენ,
ცისთვის შეუდგამთ ღოცვები და
კვამლის სვეტები“.

(„მცხეთასთან“.)

ცნობილი კრიტიკოსი, ლიტერატურათმცოდნე, პროფესორი აკაკი თოფურია აღნიშნავდა: „ვაჟა ერისელის მიერ ნოვატორული ძიება – მიგნებებით მიღწეული თვალსაჩინო შემოქმედებითი წარმატებანი ქართულ მხატვრულ შემეცნებაში ახალი გზის – ინტუიციური, ინტუიტივიზმის სტილური ნიშნების გამკაფავად და შემომტანად გვევლინება.

აქედან იღებს სათავეს მკაფიოდ გამოსატყული მისი პოეტური ინდივიდუალობაც“.

ციალა მუსხია

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი, აფხაზეთის მეცნიერებათა
აკადემიის აკადემიკოსი.

*ნაწყვეტი წიგნიდან – სასწაული და ფანტაზია
(ფიქრები ვაჟა ერისელის პოეზიაზე)*

გაგრძელება შემდეგ ტომში

გაზაფხულის ცა წვიმას,
პირში დაიგემოვნებს
და ჩამოშლის დაღალებს,
მერე ელვით დაეძებს:
ბნელში დამსხდარ
დემონებს,
ბებერ ჭინკებს და ალებს.

1971

იმედის ქვამარილს

კლდეზე დგას თბილისი,
ვით ყარაჩოდელი
და ბუხრის ქუდივით ასურავს
მთაწმინდა
და მტკვარი არტყია,
ვით ვერცხლის ქამარი.
შენ კი უპოვარი,
კვლავ ნიშა ხარივით
წვეხარ და...
ლოკავ იმედის ქვამარილს.

2004

ღრუბლები –

სამყაროს დარდია,

ელვა სველ ხელს რომ იწმინდავს.

და... ზღვები თვალებს რომ ადევნებენ –

წინაპრის ცრემლებია –

შადრევნებად,

ამოხეთქილი მიწიდან.

1962

**დაეძვს ფრიდონს და
გულანშაროს**

საუკუნეთა მოუჩანს ეშვები
წარსულს და...

გარეულ ტახით –
ხსოვნის შამბნარში გაიშლივინებს.
ზვირთი ნაპირთთან მუდამ შარობს.
ქარს გადაუშლია ზღვა –
ვეფხის წიგნივით,
დაეძვს ფრიდონს და გულანშაროს.

1961

მზის სხივი

აღმართს მიუყვება მზე –
 ამომავალი,
თითქოს და მართლაც
 ბიჭობს და...
ამაყობს პრომეთეს მისხვიით.
ჩემი მეგრული ფიცრულის
 ღრიჭოდან –
ბავშვივით იჭყიტება მზის სხივი.

1959

მზის მიხაკი

სულ თეთრი და ქათქათა
ეცვა ღრუბლის პერანგი
ცას –
და ტიცვიანით –
ეკეთა მზის მიხაკი.
ახლა მთვარე ჰკიდია,
ბნელში ბუმერანგივით,
მიტომაა ელვით ცა,
პირ-სახეს რომ იხოკავს.

1961

ალდასტური

ჩემმა პაპამ და პაპისპაპებმაც,
ლხინის უღელში ბევრჯერ
შეუბეს –
ქვევრში მბორგავი ალდასტური,
რომელიც ამბობს –
ღვინოების ვარო მეუფე,
კი ამბობს, მაგრამ არ ადასტურებს.

1996

როცა შენი მზე ჩაიწვერება

დღეთა კურდღლებთან დევნით
დაღლილი,
კართან გაწვება მწუხრი –
მწვერებად,
და ცა იშიშვლებს მთიებს წაღდებად,
როცა შენი მზე –
ჩაიწვერება,
სამყარო მყისვე გაფერმკთაღდება.

2003

ვარსკვლავების ხეივანს

ეჭვიანმა ქუხილმა,
 წვიმის კალმით ნაწერი,
დრუბლის შავი წერილი,
 ელვას დაახეინა.
ახლა მთვარე, –
 ქალწული,
ტანის რხევით მიჰყვება,
 ვარსკვლავების ხეივანს.

1962

ღარსას, ლაგაშს, ქადეშის

რა დღეს,

რა ხვალ კოლხეთის –

ისტორიით დაგეშიდო,

მის უძველეს ქალაქებს –

მე მივართმევ ფეშქაშად:

ღარსას, ლაგაშს, ქადეშის,

ტუშფას,

ვანს და ბეშთაშანს.

1964

ვერ წააქცევინ ქარები

შენს ღვთაებრივ მისტერიებს,
ღამე ვერ მიეკარება

ღა უამს არ დაემონება.

ვერ წააქცევინ ქარები –

სასახლეს –

შენი გონების.

1996

ციური ნათელი

თვალედაწითლებულნი,
 ღამე თეთრად ნათევი,
ზღვიდან აღმოსდებიან –
 მთიები დელფინებად.
გაიხსენება ცის რიდე
და ციური ნათელი –
 მსრებზე დაგეფინება.

1996

სად ჩემი ცა გაიხსნა

ჩემს აქ ყოფნას როდესაც,
ჩემი ძველი კოლხეთის –
 მოსწყინდება ყურება,
წლელსა თუ გაისად:
სად ჩემი ცა გაიხსნა,
 კვლავ იქ დაიხურება.

2003

ხურო

ქარი –

ხუროა,

სანაპიროსთან

აშენებს, ანგრევს ზვირთების კოშკებს

და ზომავს სივრცეს ელვის

არშინით.

ზღვა ცხელ ქვიშაზე წვება და

ლოშნის,

ვითარც მეძავი ვნებააშლილი.

1959

**ვარსკვლავთა ქალაქში
ვსახლობ**

მოსული დღიდან თუ ღამიდან –
მცხეთას და ბარისახოს,
სიკვდილმა
რომ ვეღარ მნახოს.
მზესთან და მთვარესთან ახლოს,
ვარსკვლავთა ქალაქში
ვსახლობ.

2004

იორსა და ალაზანს

ცივგომბორს კვლავ ჩაესმის

ხმა ბუკის და ნადარის.

იორსა და ალაზანს –

წევს მზე ნაყიფხადარი.

ელვა-შეკივლებაა,

ქართველ დედის –

საზარი.

აქ ნიადაგ ხმინობს,

სხვა ქარი და სხვა ზარი.

აქ ლანდი კვლავ მიმოდის –

სკვითისა და ხაზარის.

1988

გზა და გზა

როს ჩაუქროლეთ წეროვანს,
შემოგვეგება შავშები,
მზე ქალით,

ვითარც ყივჩაღი.

ქანდასთან ცლიდნენ შავშები –
სიმღერით სავსე

ჩინახვებს.

1985

თავი შენი შეიცან

უფლის მადლით მოხილი
და მზის გვირგვინოსანი –
საქართველოს გშეენის ცა.
ვილაც კივის:

მგოსანო!

“თავი შენი შეიცან!”

1990

წარსულის ნოსტალგია

ვით მოვრალი ყარაჩოდელი,
მტკვარი თბილისში შემოდის
და ორთაჭალის ბაღებთან,
რომ ვერ ჭვრეტს ტურფა ხათუნებს,
გულზე ზვირთების –
მჯიღს იცემს,
ქვის კედლებს თავს უხატქუნებს.

1990

მთები და მწვერვალები

ფეხზე დგანან მწვერვალები,
ვით წამსვლელი მაცრები,
თოვლს და ყინვას ხარხარებენ
და სიმაღლით თვრებიან.

არაეინ უწყის გასულია
რა უამი და რა ხანი.

ცხრათავიან დევებივით მთებიც
ერთურთს შებმია
და მოისმის მყინვარების –
თეთრი რქების ჯახანი.

1957

დაუბჩენია ცას პირი

დასალიერთან დრუბლები,
ქარმა დადგა,
ვით ზვინები.
ო, აღბათ წვიმას აპირებს.
დუმს ზღვა,
მთას შენარკინები.
დაუბჩენია ცას პირი
და უჩანს ოქროს კბილები.

1957

ქუთაისი – 3600

საუკუნე კი არა,

ბნელი ათასწლეულთა,

ჩუმად გამოარღვია “აიამ”,

ვით გუჯარმა.

საქართველოს მტერი რომ არასოდეს
დამშვიდდეს:

მზე ადგება ციხე-გოჯს,

ურბნისსა და უჯარმას,

მცხეთას, უქიმერიონს,

თბილისსა და სამშვილდეს.

2004

გეძებ და გეძებ, სიკვდილო,
და წლებიც –
ასე გადიან,
იმედის ნერვიც გადახმა,
რომ შენთან მოსვლა
ხმალდახმალ –
პირისპირ შებმა მწადია.

2004

ისემც, თქვენ რა გითხარით

გიდულს სისხლი კოლხური
და გრგვინავხარ

თერგისებრ,

თუმც საფლავი ოხრებმა

მრავალჯერ გაგითხარეს.

თქვენ დამარხავთ ეგრისელს?!

ისემც, თქვენ რა გითხარით!

1995

მზერა ცისკენ გაგირბის,
მზის სიშორე გიტაცებს,
გღევენ ქვით და
ბელტებით,
რადგან დედამიწაზე,
ვერა და ვერ ეტევი.

2000

კუტაია

ეჰ,
რამდენი ხანია,
ვადამებ და ვათენებ
ფიქრით,
რომ კუტაია,
უნნესია რვაასი –
წლით,
რომის და ათენის.

1971

ვით არსენა ურიების ფართალს,
ელვა,

ცას არშინით

ზომავს და მთებს აშინებს.

ღამე,

მთვარის შალაშინით,

დილას აშალაშინებს.

1989

თოთხმეტი კვიპაროსი

შალვა ბუაშვილის ხსოვნას

აწ ოცდაცხრის, მაგრამ მაინც,
თოთხმეტი წლის ბავშვი
აქ წევს,
რათუნდ ცამ დრო იპაროს.
ქარი ხსოვნად ისევ არწევს –
თოთხმეტი მწვანე კვიპაროსს.

2003

ნაიარევის მკურნალად,
არა ჩანს ქოხი,
არც სტვირი.
დღეები სულს კვლავ დაფავენ.
და სადღაც ღამე დასტირის –
დაუტირებელ საფლავებს.

1993

კიკეთში

ნაძეები მწვანე წიწვებით,
ფეხისწვერებზე იწვევენ,
რომ დაგინახონ შორიდან.
მთები კი დუმან კიკეთის.
მისებრ ლამაზს და შესამგვანს,
ცა იხსნის,
ისევ იკეთებს,
ელვის მეწამულ ყელსაბამს.

1977

6060ა

შემოყვარა თონეთან
მტერს,
გუთნისდედა ნინია,
იშიშვლა გველისპირული
და მომხდურს ისე
შეაკვდა,
ერთიც არ დაუგმინია.

1979

სვანურად ბჭობს კართაგენი

ისტორიის დუმს მინდორი,

ომის ცეცხლი,

კვლავ მძვინვარებს –

იწვის თებე და სიდონი,

ლარსა, ლაგაშ –

შუამდინარეთს.

სძინავს კოლხთა ნასახლარებს,

თითქოს და ნადვინევია.

წუხს, წარსულის კართან გემი.

მეგრულად ბჭობს ნინევია,

და სვანურად კართაგენი.

1960

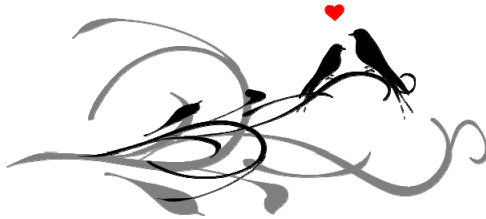

ვით “კრიმანჭულად” გურული,
სიცოცხლეს და სიყვარულს,
ათასწლეულს –

გასძახებს.

ასე მზით გადახურული,
– იქნება „კოლხურ ფსალმუნთა“
ცამდე აწვდილ სასახლე.

1996

უსაზღვრეობის ნისლებში გახვეულს
და მიზეხს იდუმალ,
შორეულ ოხვრათა.

ელვა –
ცის სულია,
რომ გიხმობს ცახცახით
შენ –
სტუმარს წამიერს,
მიწიერ ქოხმახთა
და მუდმივ ბინადრს –
ვარსკვლავთა სასახლის...

2003

სიცოცხლით სავსე დღეთა მეუფეს,
განა სიკვდილზე ფიქრი
დამღლიდა,
ჩემო დენიზავ,
 ჩემო დიანავ,
თქვენი ხმა ჩუმი და
 სევდიანი,
რომ არ მესმოდეს მუდამ გაღმიდან.

2004

სივრცე გაბურძგლა ჭოტის კივილმა,
როცა გააპო ბნელი

სიათამ,

დაფრთხა ფრინველი,

დაიკნაულა სადღაც ტყიურმა.

მერე უეცრად მიწყდა სქვიასთან

ტყის და ნადირის

უვერტიურა.

1964

ივლისი

მხრებხამოყრილი დგანან თხმელები
და სვატით დამწვარ ცას

გაჰყურებენ.

არ ჭიხვინებენ ღელეები –

ურა კვიცები.

დაუცქვევტიათ კურდღლებივით

ფოთლებს ყურები, –

წვიმის ფეხისხმას მოელიან

გაფაციცებით.

1960

წუნილი

დილის ცივ ნიავს არ აკარებდი
და უამრავი ღამე უთიე,
რომ ყოფილიყვნენ,
განა, ვინმე რამეს უშლიდათ.
ახლა ერთი და,
ძმა კი ხუთივე,
დედა,
შენს გვერდით წვანან გულმშვიდად.

2002

ჯვარი გურია

მესიზმრა: ცეცხლი ეკიდა,
სადღაც, ვიღაცის კერიას,
ვფიქრობდი: ცისქვეშ ქვეყანა,
ერთია, განა ორია.
ვაჰ! თუ იქ ჩემიც ურია.
სულ მტრისას,
ჯა-ქვა-ბორიას!
სამშობლოვ! ჯვარი გწერია.

1991

ლეგენდა და სინამდვილე

ვითარც ქრისტე ბეთლემს ბაგით
იშვა...

ისიც ხელტზე ფაცხის.

არც მიწის და... ნაღდად არც ცის.

სულ იღხინე...

ინადიშე...

და ქალაქში დადის კაცი –

ლეგენდა და სინამდვილე.

1970

ბრძენო ნიკალავ

ფიროსმანო!

შენ საწყალო, ბრძენო ნიკალავ!
მარადისობის უდაბნოში გზას რომ
მიკვალავ –
ყალბით, ხშიადით,
და ძირმწარე ჭიქა არაყით,
ძველი ცილინდრით და ახალი
ღვთის სიამაყით.

უკან მოგდევენ ფეხშიშველი
ჩემი ლექსები,
მოგტირიან და სიბრალულთ
თვალი ევსებათ.

1990

დიდგორი – 2002

დიდგორისაკენ ავტოთი –

მივსდევდით ერთიმეორეს
(ხელი ხმაღს ვიკარ ოცნებით).

და ვით დავითის მეომრებს:

გზა-გზა საფლავებს ხელთეკურათ –
შუბები –

კვიპაროსების.

2002

ჩემმა გულმა თუ გაუძლო

სიცოცხლე და სიყვარული,
ჩემში დასაბამით ფუძობს,
ამას ვამბობ დიალაც:
ჩემმა გულმა თუ გაუძლო,
შენთან ყოფნის სიხარულის,
უცებ მომსკდარ ნიაღვარს.

1974

ბათოლიები

გაფანტულია ცაში ვარსკვლავად,
მიმოყრილია –

უშქარ პლანეტად
და შორეული ათოვს მთიები.
წევს მღელვარ ფსკერზე
ოკეანეთა,

შენი ლექსების ბათოლიები*.

1990

* ბათოლიები – (ბერძნ.) უზარმაზარი გრანიტის მასივები.

ყვავები

მწუხრით მოსილნი სხედან ყვავები
საფლავის ღოდზე,

უხმოდ,

უბულოდ,

ვითარც ღანდები, ადრე წასულ

ჭირისუფალთა.

თავდავიწყებით გალობს ბუღბული
და ამით ახლოს მიდის უფალთან.

1986

ჩემს მკითხველს

თქვენა ხართ ჩემი ღოცვის ტადარი,
დავრეკო ზარი,

მაშინ მაძალებთ

როცა სიცოცხლის მჭირს უმადობა!
ლამაზებო და ღმერთთა

მსგავსებო,

მსურს მამა-უფალს ვუთხრა მადლობა,
ამქვეყანაზე – თქვენ რომ მყავხართ,
თქვენ რომ არსებობთ.

1991

მოკვდავთ,
ფრთაშავი არყოფნა,
თავს დაგვტრიალებს
ქორივით,
არ იცის მან პატიება.
ჩვენ კი ბაჯადლო მთიებით
გველის ცა –
მოოქროვილი.

2000

აჰასფერივი

შენი ჩუმი ძახილი,
ვითარც ქროლა აურის,
საუკუნის კი არა,
ათასწლეულს ჩაუვლის,
ვარსკვალგებით ნაწერი –
ცის ქათქათა წერილით.
ზღვად რომ კოშკი ააგე,
შენც გაქვს “დანაშაული”,
უნდა იხეტიალო აწი
აჰასფერივით.

1970

ოქროს საწმისის ბახსენება

ცისკენ მიიწევს წართმეული
ჩემი ღირსება,
კოლხთა წარსული,
როცა შორით მენარგისება,
ხვალის იმედი,
ვით ახალი მთვარე ივსება.

1999

სულეი გაგაცილებენ

შორეულ გზაზე მიმავალს,
რომ აგიბნიონ გზა-კვალი,
აიშლებიან მზაკვარნი,
მთებს მიღმა, ვით მაცილები.
მათგან დანდობას არ ელი,
მაგრამ შენ,
შენი მფარველი –
სულეი გაგაცილებენ.

2003

ცეცხლის გამოღვიძება

თოვლის თეთრი ხარხარით
მთებმა –

 შენმა ღვიძლებმა,
მიმწუხრის ჟამს მახარეს,
შენში ოდით მოვლემარე –
 ცეცხლის გამოღვიძება.

1969

რადუამ ან იამამ

კარმის სარკის დაფაზე –
სული თუ დაგიამა,
რადუამ ან იამამ,
მაშინ დრო შეაფასებს –
შენს საქმეთა სიამეს
და იქროლებს –
ნიადად.

1970

რაა კაცის სიცოცხლე

უთენია გვაღვიძებს მზე –
ზეცის გულში ნადები
და თეთრი დღე იბადება –
მთვარისფერი აფრებით.
რაა ჩვენი სიცოცხლე?!
– სიკვდილისთვის მზადება
და სხვა აღარაფერი.

2004

აღზევნით მოვა მარილი

მცხეთას მირონი იღუღებს,
აღსდგება კვლავ სარკინეთი.
აღზევნით მოვა მარილი.

ო,

რა კარგია იმედი,
როს რეკავს დედოზარივით.

1989

დუმს მთები ურთა-აბასთუმანის,
მაგრამ ყულევთან,
შავი ზღვის კარად,
მოხანს ღრუბელი ჩამოქნბილი.
ოქროს მატყლიან –
ვარსკვლავთა ფარას
მიუძღვის მთვარე,
რქამოტეხილ ბებერ ვერძივით.

1961

სხვაა, ცა აქაური

მეფობს უსასრულობა
და დაფრინავს ოცნება...
იქ მოსახლე მთიები,
თავს იკლავენ ხმაურით.
იქ ვერ აღწევს გოდება,
იქ ვერ აღწევს ღოცვები,
ოქროს ძაფით ნაქსოვი –
სხვაა,
ცა იქაური.

1966

ცვივა ზანტელი

გადამალულა მთებს იქით,
არ ჩანს ღრუბელი

ფარტენა.

ელვა კი ღამის კედელს აწყდება.

ხან გადაიდებს,

და ხან სეტყვად ცვივა

ფანტელი,

თითქოს ცა ახალ ამბავს ჰყვება

ნაწყვეტ-ნაწყვეტად...

1960

მონაც ხარ და მეუფეც

რადგან შენმა დღეებმა,
შენი ცხოვრების უღელს –
მზე და მთვარეს შეუბეს,
რადგან დღემდე მოხვედი.
მონაც ხარ და მეუფეც –
შენ –
ზღაპრული კოლხეთის.

2004

ოქროს დუბიანი ვარსკვლავები

დილის უფსკრულში ცვივიან,
როს ცაში ყოფნა

ბეზრდებათ.

არსებობს სხვა მიზეზები,

რომ მიმწუხრისას

ეზრდებათ,

ვარსკვლავებს ოქროს დუბები.

1960

დილა მთევში

ცისკენ მზირალ ვარსკვლავებზე
დილა –

ნათელს რომ აღესავს,
ჩანჩქერების წყდება ყეფა.
ის ხმა მესმის,
ვახტანგ მეფეს,
ერთხელ ციდან რომ ჩაესმა.

1957

ქრისტე იმზირებოდა

მიმწუხრისას სანთელი
ვერ დაგწვი,
ვერ ვილოცე,
აღბათ იყო ნაწყენი,
თვალი რომ ამარიდა,
ქრისტე იმზირებოდა –
გამთენიის მთვარიდან.

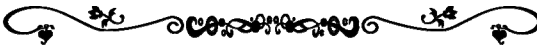
1960

ხმა არის ნაზარეველის

სამყაროს მანათობელი –
მზე არის ოქროს
გვირგვინი,
ჩვენი მწყემსის და მვეელის.
და შორს
რომ გადაიგრვინა –
ხმა არის ნაზარეველის.

1957

უკვდავი სული

ჩემში ბინადრობ უცხო ჩიტივით,
დღე და ღამე კი –
 შენი ფრთებია
და მიგაქროლებს მზის ენერგია.
ოთხივე სკნელში,
 შენ ხარ ნამყოფი,
ახალი მთვარე შენი ნერგია –
ჩამოხუნდლული –
 ოქროს ნაყოფით.

1998

გოტიკა

ვითარც საბა იტყოდა,
ყოფნა ძუის მახეა
ანუ არის პოტიკი.
შენს ლექსებში მარხია –
ისარივით ნატყორცნი,
სტრიქონების –
გოტიკა*.

1980

* გოტიკა (გერმ.) – ხუროთმოძღვრული სტილი

მიყვარხარ

ამდენხანს გულით ნაზიდი,
მსურს,
რომ ფიქრები გაგანდო...
 მიყვარხარ! –
ვამბობ კაცურად.
შენთვის ქვას ქვაზე დავადნობ,
 ოკეანესაც გავცურავ.

1962

სადღაც გალაქტიკაში

ეს სამყარო შენია,
და რა უნდა ინატრო,
უსამანო სივრცეში,
ვითარც ადრე, კელავ მიჰქრი,
რადგანაც შენ ბინადრობ
სადღაც გალაქტიკაში,
სადღაც პლანეტებს იქით.

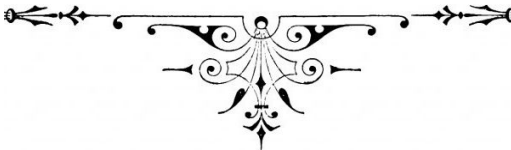
1998

ველი უფრო უარესს

ნისლის ყაერთ კი არა,
დარდით გადახურული,
ჩემი ყოფნა ზღვაა და
არის დელვა ვნებათა.
გრიგალებმა ჩემს დღეებს
რისხვად გადაუარეს
და წარმტაცეს ყოველი,
რაც სიკეთე მებადა.
მაგრამ ეგ არაფერი,
ველი უფრო უარესს.

2001

მაკრალეო

სულ შორეულ წარსულში,
დავიწყების ნაპირზე,
კვლავ სხედან მაკრალეო,
ისე, როგორც გუთები,
და ცრემლიან –
თვალებით –
კოლხეთს დამეს უთევენ.

1967

გადასასვლელი ხიდი

ვით წინათ,
სუფევს ქაოსი,
უამთა მდინარე მიდის...
მტვრევის ხმა ისმის ქვითკირთა.
სიცოცხლე არის –
სიკვდილთან,
გადასასვლელი ხიდი.

1959

მღვრიე და ასტრალური

მზით დამწვარი ფრთებით და
ცის დათხრილი თვალებით,
მიღმეთიდან მოფრენილ
დღეებს უთხარ არული,
თავზე რომ დაგბრუნავენ –
საუკუნის ქუხილად.
იდუმალ გხმობს სამყარო –
მღვრიე და ასტრალური,
და ერთად ჭვრეტ შორეულ
ხილულსა და უხილავს.

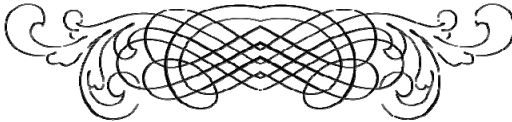
1979

გესმის აურზაური

ამაყსა და ამბოკარს,
გესმის აურზაური,
სულთა,
ნისლით მოსილთა.
და ნათელი ამოგყავს –
თვალბნელი ქაოსიდან.

2002

ლოცვად დგას მაცხოვრის წინაშე,
ლაშარის და ჯვარი
ლომისის:

– მიუზღვას რწმენის ხის
ამომთხრელს.

ადამის ხმა არის,

მწუხრიდან –

წუხილად რომ ისმის,
გლოვობს და მისტირის –
დაკარგულ სამოთხეს.

1970

მნათნი სინათლის ხელებს გიწვდიან,
მისდევ მწვერვალებს,
ცად ასასველელ წყვილადს მიიკვლეკ-
ყომრალი ღამე უკვე ბაცდება.

და თუ დაეცი წუთისოფლის
ელვის ბილიკზე,

მაშინ, ო,

მაშინ დედამიწა შებარბაცდება.

2004

ზვირთებში არა,
ციცქნა ზღვის ქაფში,
სიცოცხლე მალევე უნდა მოდიდდეს:
თვალებს გაახელს აქ აფროდიტე
და ნისლეულში –
მიძინებულ სანაპიროზე,
გაჰყვება დღეღას დასაველეთით,
ვით ასპიროზი.

1978

ნათლის წყვდიადში რადგან მოვედი,
მწამდა,

საწუთრო,

ათას ჭირს და ვარამს შემყრიდა.

და თუ არა შენ,

ეს წალკოტი ვის გაეუშენო?!

მე ვერ მოვკვდები,

ველარ წავალ მე ამ ქვეყნიდან,

სამშობლოვ!

ყოფნა,

რადგან აღარ ძალმიძს უშენოდ.

1991

ვუსმობ ყამარს და ხვარამზეს

ვითარცა ამირანი,

ან

თავფარავნელი ჭაბუკი

(აწ მთვარესავით ჭარმაგი).

მივალ და დარდის შარაზე –

“რა ვქნისა” – ციხე ავაგე,

ვუსმობ ყამარს და ხვარამზეს.

1961

მე და ჩემი ორეული

აქ –
არცოფნის სენშეყრილი
და სიბერე მორეული,
ჭაბუკივით ისევ ჩქარა,
მიუყვებით სოფლის შარას,
მე და ჩემი –
ორეული.

2003

საქართველოში

ახლა საქართველოში,

არც დღეა და

არც ღამე, –

აი, მე რა მაწამებს.

მთვარეც არ ახამხამებს

მზით გატრუსულ –

წამწამებს.

1995

**ცისკრის ვარსკვლავის
გამოხედვაში**

განთიადისას ვეწვიეთ და...
დუმდა მთაწმინდა –
მგოსანთ სავანე და
საფიცარი.
და როცა ჯიხვით შევსვით ზედაშე,
აგხედეთ ცას და
ვაჟა ვიცანით,
ცისკრის ვარსკვლავის გამოხედვაში.

1965

ბაღას გვირგვინი

ვინ იცის,
რას იქმს ოცდამეერთე?!
საუკუნემ კი,
დიდმა მეოცემ,
შენს ცაზე უცებ გადაიგრგვინა,
თუმც ბევრი ღამე თეთრად ათია.
თავზე დილის მზის
ბაღას გვირგვინი,
და შენს თვალებში ვხედავ განთიადს.

2001

სიყვარულის იმპერიებს

მოგონების სკივრებიდან –
აღმოსდებათ ზოგჯერ გმინვა –
ამ ფერიებს,
იმ ფერიებს,
რადგან მათში აღარ სძინავს –
სიყვარულის იმპერიებს.

1967

გსურდა დიდხანს გელოცა

სამშობლოსთვის ყოველთვის,
ხმალს მოჰგავდი აღესილს,
რადგან ქართველის ტაძარში –
გსურდა დიდხანს გელოცა.
და ცრემლიან თვალებში –
გედგა საქართველოს ცა.

1967

ღამის მიღმა –
 ღღის ჭიშკართან,
ცეცხლოვან მზის ჩანს ნატურა,
ცას რომ მნათი
 აღარ შერჩა, –
შეიცხადა ტყეში ტურამ,
 მთვარემ მხრები აიხეჩა.

1961

ნაძვები სასაფლაოზე

ველარ აკავებს კუბოს ფიცრები
და ვერც ბეტონის
სქელი კედლები,
ამოდის სული სამარედან
და მოწიწებით –
მიიწევს ცისკენ,
ვითარც ვედრება,
მაგრამ ჩხვლეტენ და არ უშვებენ
ნაძვის წიწვები.

1963

როდესაც ვუმზერ ზოგ-ზოგ პოეტებს
“ხელმწიფის ნაეში”

მსხდომთ არხეინად.

და რომ ჰგონიათ თავი უფალი;
გამახსენდება “ქანაანელ ქალის
ნათქვამი”:

რომ ძაღლებს ჰგვანან ყველა მათგანი –
მუცელგაბერილს მეფის ქებით
და ნასუფრალით.

1979

რეკენ და რეკენ მწუხრის ზარები,
ცისკენ მიიწევს –
მოკვდავთ ვედრება.
ცივი ღუმილი მესმის ღმერთების.
და სადაც ცა და მიწა
ერთდება,
მათ ოქროს ღუმილს მეც ვუერთდები.

1968

დრო,

დღე და ღამის –

შავ-თეთრ ხეს,

გააპობს მთვარის ნაჯახით

და ლოდს გამოსწევს ლაზარე.

მე კი მთებს ერთურთს ვაჯახებ

და მიწა მიტომ ზანზარებს.

1957

აპოკალიფსი

აქ –

წიწამური,

და იქ – კრწანისი,

მომხდურს ეწადა, რომ ყოფილიყო,

საქართველოსთვის აპოკალიფსი.

მაგრამ...

წამს ყური მიუგდეთ,

ბაზალეთისა ლურჯ ტბიდან –

აკვანის რწევის ხმა ისმის.

2004

ჭილ-ეჭრატის იაღბარი

ციურ სიმყუდროვეში,
როცა ის კითხულობდა –
“ჭილ-ეჭრატის იაღბარს”.
უცაბედად მაცხოვრის –
მაღალ ჭიშკარს
მიადგა.

2000

დილა

წარსულიდან თუ მომავლიდან
უხმოდ მოსული,
ვით გაზაფხული,
ვით სიცოცხლის დანაპირი და
ჩამოქროლება ცივი ნიავის.
მზით აღუღებულ –
ცის ნაპირიდან –
გადმოდის დილა და ეღვრება –
სივრცეს სიამედ.

1979

ხილვა

ვარსკვლავით მოკაშკაშე –
 შუქთა შარავანდი გედგა,
ღვთაებრივი ცეცხლით მოსილს.
ცის ტაძარში –
 ლოცვად შემდგარს,
გარს გეხვია ანგელოზნი.

1978

აუევა მადლა ძვირფას წიგნების –
მომთვარული საფეხურებით,
ერთად აუხდა,
რაც რომ ინატრა
(ამაზე მეტი რა ქნას მგოსანმა).
ახლა შორეულ ცათა ბინდარს,
სინათლის მლოცველ
ვარსკვლავების –
ესმის ოსანა.

1967

ვით ცეროდენას,
გამოქცეულს დევის კოშკიდან,
მეც ბაყბაყ უამის
მომდევს მდევარი,
ხელში მიჭირავს წლების კეტები.
და მე გავრბივარ...
და მიწაზე დაუტევარი,
ცაში ვარსკვლავთა კუნძულებზე
დავეხეტები.

1965

გვიმრა

ჩამოუქროლა ქარიშხალმა და
კენწეროზე შემორჩენილ
ინდურ ხურმებს,
ვითარც ჩიტებს, აუქშია.
საწყალ სკებს ახადა როფები.
აქ,
ოთახში გვიმრას
ტოტები ისე გაუშლია,
თითქოს ფარშევანგი იფოფრება.

1962

შენ

ქართული სიტყვის დიდი ზღვა,
რომ არასოდეს დამყაყდეს,
 უცვლი წყალს,
 კვლავ გავეშობით,
შენ პოეზიის ბაეზაყდევს –
 აუელვარე ეშვებო.

1999

ფერეხი და მერმელოსი

პონტოს ნაპირს რომ მოადგნენ

ოქროს ნავით,

– ვინ არიან?!

ცა რომ შეენით მზით შემოსილოთ,

და ასე რომ შინაურად

ირჯებიან.

– ფერეტეა,

მეორე კი მერმელოსი,

კოლხ მედეას ბიჭებია.

1962

ვეძებ წყაროს სათავეს

ვეძებ ფიქრის თვალებით:

 შვიდი ათასწლეულის –
თვალუწვედნელ მინდვრებზე,
ჩემი კოლხი წინაპრის –
ხარობს სიტყვის თავთავი.

 მითებიდან მომდინარს,
ვეძებ წყაროს სათავეს.

1963

სიშორეს უჭირავს ლოყაწითელი
მზე,
ვითარც ვაშლი მიჩურინის.
იჭრება...

და ცვივა დღის კარტები
ცის ვერცხლის ვარცლზე –
დაყრილ სიჩუმეს,
ღამე კენკავს ვარსკვლავების –
ოქროს ნისკარტებით.

1972

კასიტი და კორაქსი

დავიწყების კუნძულზე,
ისევ ისე კანკალებს
(წელი ოცჯერ ორასი).
უბოროტეს უამისგან
გულში ტყვიანაკრავი:
კასიტი და კორაქსი,
მაკრონი და მაკრალი.

1959

ელიფსური პოეზია

გრიგალივით შორს მავალი,
ვარსკვლავებით ღიმილმჩენი –
მხერა სტყორცნა ზღვებს
მისნური
და აწენარებს ღელვას,
შენი,
პოეზია ელიფსური.

2001

თელეფინს-თელეფა

ცეცხლმა ათასწლეულთა –
შელანძა და შეტრუსა:
კოლხი,

ხათი და ხეთი,
შუმერიც და ეტრუსკიც.
ერთი ჰყავდათ უფალი,

ან რა გასაკვირია,
სვანი ახლაც უგალობს –
თელეფას და კვირიას.

1964

შენ სიყვარულმა მოგკლა მრავალჯერ,
მაგრამ ვერც ერთხელ დაგასამარა.
ახლა ფარულად თვალს რომ
 აცეცებს
და რომ შეჰყურებს შენს ცას –
 გაცრეცილს,
მზეს არ აკლია ერთი ნამცეციც,
მაინც სიცოცხლის დარჩი ამარა.

2003

უცხო ხმები

საიდანღაც რომ მოისმის,
მეტად უცხო ხმებია
და იქ ცოდვის ბრუნავს ლავა,
ხეები კი იქ რომ დგანან,
ზეზეულად ხმებიან.
მის იქითაც უხილავი –
უცხო მხარეებია.

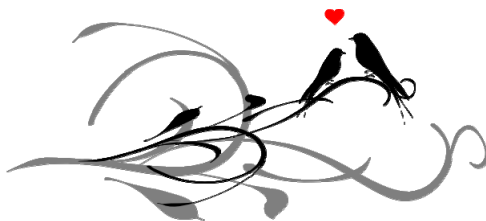
1959

ღაბრუნება

ყივის მამალი...
ყეფენ ძაღლები...
არის სოფელი!
მივალ –
ვმადლდები!

2004

ღამის სასაფლაოზე

მზე
რომ ზღვაში დაიხრჩო,
ელვის კივილ-წივილით,
ღრუბლები თმებს იშლიდნენ.
და ახლა მე მარცხებს,
ღამის სასაფლაოზე,
ცის საყდრული სიმშვიდე.

1989

ჩიტუბი

სხედან შიშის მაღალ ტოტზე
ჩიტუბი და იმღერიან –
ჰანგებს უფლის მაღლით
მოსილს.
და ციდან რომ მონანაუებს,
მათი ერთი ფრთის ღერია
თუ მოფრინავს ანგელოზი?!

1962

**ვარსკვლავები ფერხულს
უვლიან**

ვითარც ბედუნის ცხელი უდაბნო,
მზეს ცის უღრანი,
შორეული ტყით დათოვლილი,
სულ ნაბიჯ-ნაბიჯ შემოუვლია.
ახლა კი მთვარე დღის ეზოში გდია
დოლივით
და ვარსკვლავები ფერხულს უვლიან.

1980

ქარიშხალი თავს მაღლა წევს
და ფიქრები უქრის ავი.
ნაპირი კი ტაღდას იცვამს
როგორც წინდას.
და... ვით ქალწულს
(გამჭვირვალე ღრუბლებიდან),
მთვარე უჩანს,
მოქათქათე მუხლისთავი.

1969

ელისიის მინდვრები

მზე –

აქ მარად ანთია

და არასდროს ბინდდება,

არ ჩანს დარდის ნასახი.

და კოლხეთში ხასხასებს –

ელისიის მინდვრები.

1961

ეჭვი, ჯიჯი

მადლობა უფალს!

ეჭვი, ჯიჯი,

რადგან არ ვიცით ცხოვრების ყადრი,
მიტომ გამჩენი სიცოცხლეს გვისჯის
და ყელზე გვიჭერს
ღღეების ყულფებს.

მაგრამ სიკვდილი ზოგს ძლიერ ადრე
და ზოგს კი გვიან გვათავისუფლებს.

1976

ინლოეთში

მთვარის ტაძარში –
მწუხრი,
ლოცვის იძლევა ნიშანს,
მუხლს იხრის ბრაჰმა,
შივა და კრიშნა, –
ცის სიმყუდროვის თავს გრძნობენ
მკვიდრად,
ასეა მუდამ,
კარს აღებენ ვიშნუ და ინდრა, –
ელიან ბუდას.

1983

პატარა ღელე

სოხბის ყივილით დილა თენდება,
ყვავების მოთქმა –
სივრცეს აშავებს.
აღარ ცეკვავენ წყალში მურწები.
პატარა ღელე,
ვით დამნაშავე,
ტყის სიჩუმეში მიიძურწება.

1996

* * *

გრძელსა და ვარდისფრად
შედებილს,
მამლები ყივილის ყელებს
იგრძელებენ
და ციდან მოწანწკარე სინათლის
რუს სვამენ...
ვარსკვლავები –
ანთებული ასანთის ღერები,
მთვარე –
ცას მიჭედილი –
ფართოთავიანი ლურსმანი.

1959

საქართველოვ

აქეთ – დათვი,
იქით – ღომი,
წინ მეწყერი, უკან ცეცხლი...
საქართველოვ!..
რას დიდგულობ?!
ქრისტესავით მუჭა ვერცხლად,
იუდასგან გაყიდულო!!!

1992

სიცოცხლე ციხეა და ცხრაკლიტული,
სულიც –

ცხრაჯერ გვაქვს გაყიდული.

ცხოვრებაც გვტანჯავს და გვაწვალებს
და თასში მზისა თუ დარდის –
ყოველდღე შხამ-სამსალას

გვისხამს.

და მიტომ სიკვდილი ფეხდაფეხ
დაგვდევს,
სურს,

რომ სიცოცხლისგან გვისხნას.

1969

ზღვა ხელებს უწვდის
და შესცივინებს,
მოწყენილ ცას კი სახე უტირის.
და... მზე, ნაცემი
კატის კნუტივით
დასავლეთისკენ ისევ ჩაივლის
კუდაპრეხილი –
სიცხის ჩხავილით.

1988

როგორც წმინდა სამება

წყალი,

ცეცხლი,

ჰაერი,

როგორც წმინდა სამება,

ცის უღურჯეს ტაძარში –

რწმენად დაირეკება.

მზეში აირეკლება –

გზები მგოსნის წამების

და გვირგვინი ეკლების.

1994

მოსილი ნისლის სუდართი,
წევს ქარის –
ცისფერ აკვანში
ზღვა და ბავშვივით კაპრიზობს:
ამოსვლა უნდა ნაპირზე –
ისმის კენესა და მუდარა.

1990

ვარსკვლავების ოქროს ჯაჭვით –
სიხუმეში დაკიდული
მზე –
წყვდიადის ის ზარია,
სხივს რომ რეკავს ნათელივით!
მთვარე –
ღამის სიზმარია,
უამს ცისკრისას ახდენილი.

1962

მაინც გხედავ მუასელ

მზე თავისკენ გიხმობდა
სხივით –

მოციმციმეთი,

მაგრამ ღამემ იმედი –

მთიებით ჩაგიქოლა.

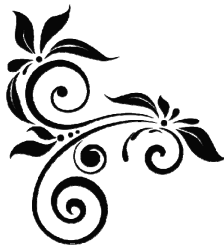
მაინც გხედავ მუასელ,

ამხედრებულს პეგასზე,

პარნასისკენ –

მიმქროლავს.

2004

დაივიწყებს დედამიწას

დღისით მზეს და ღამით მთვარეს
მიაცილებს ოქროს ნავად.

მოსვლის დღიდან სულის –

ხორცთან,

წამით აღარ წყდება დავა.

სადაც ადრე სევდა იწვა,

ახლა რწმენის ბორგავს ღავა.

დრო მოვა და ცაში ავა,

დაივიწყებს დედამიწას.

1969

შენი კოლხეთი

რადგან არყოფნის სოფლიდან,
მის სადიდებლად მოხვედი,
რადგან შვილის ვალს გაკისრებს.
როს წახვალ,
შენი კოლხეთი,
მწამს,
ბევრჯერ მოვისაკლისებს.

2004

ფშავის არაგვი

ფშავს არაგვი მახვილივით
ჩაუბღუჯავს,
სავსე მთვარის –
 მიაქვს ფარი.
და ლოდები ყრია ხევში,
ვით დევები –
 დახოცილი იახსარის.

1957

გრიგალებმა დელვის ბაწრით –
ზღვას ფეხები შეუბორკეს.
გათოშილი ცა ჰგავს ტოროსს.
ვარსკვლავების –
დიად ორკესტრს,
მთვარე ისევ დირიჟორობს.

1959

ფიტარეთი

ფიტარეთში როდესაც,
ვუხმე იობ ფიტარელს,
წამს ხილვები წარსულის –
მომავლისკენ დაიდრნენ...
და ვჭერე: ღაშა გიორგის,
ქავთარ ქაჯიფაიძეს,
რომელთა თვალთისარი –
გულში ღახვარს მიტარებს.

1976

ზღვა

მიველ და მიუაღერსე
და დავამშვიდე
დაღლილი,
აბა, მეღონა მეტი რა.
და მაინც ძუძუს ბაღლივით
ზღვა –
უკან გამომეტირა.

1956

სპილოთა ხელმწიფე

ქართული სიტყვის ედემში –
ნაყოფი ვერიფე
მე მწიფე,
თვალი სიცოცხლით მევსება.
და ვით სპილოთა ხელმწიფე,
მეც იმ –
“ერთ ჩარხს ვატრიალებ”
და ჯარი დგება ლექსების”.

1981

ოღისევეს გააოცებდა

ხმა

როგორ ამოეღება

სხვას,

ერთან –

ცოტნეს მომცემთან,

რომლის გმირობა –

გმირთა-გმირს,

ოღისევეს გააოცებდა.

1958

სამება

ცხოვრებაა – წამება,
რადგან, როგორც სამება,
ერთურთს გადავეფსკვენიო:
მე, სიცოცხლე,
სიკვდილი,
ზესკნელ-შუასკნელ-ქვესკნელი.

1999

მომავლის პოეტი

ვარსკვლავთა ოქროს ჯაჭვებზე
ჰკიდია მთვარის ოვალი
და მიაქანებს “ოქროს ნავს” –
მისკენ პოეტი მომავლის.
აღბათ ცა ასე უხმობდა –
გალაკტიონს და ნოვალისს.

1959

ზღვამ ქარი უნდა იმშობიაროს

მთვარის კალთაში ოქროს მარცვალი
უყრია ცას და

ვარსკვლავებს თესავს,

და მთელი ღამე უნდა იაროს.

ხოლო შორს სადღაც

არქიპელაგთან,

მშობიარე ზღვის მოისმის კვნესა.

აწეული აქვს დელვას

პერანგი

ზღვამ ქარი უნდა იმშობიაროს.

1960

უმზერს ღრუბლების ნახევს,
თავზე ჩრდილად რომ ადგას.
და გადაუჭერს სახრეს –
მომავალ დღეთა დგანდგარს.
შესცქერის მგოსნის სახეს –
მთვარის კვარცხლბეკზე დამდგარს.

2000

მთვარის არვა

მზე ჩასული დასაველეთით,
აღმოსავლით ბნელს მიჰკაფავს
და წყვილადში ღამეს გითევს.

ცად დაკიდულ –
მთვარის არვას,
ღამე გაკრავს ელვის თითებს.

1969

ტალღა

სანაპიროს სველ ქვიშაზე
უხვად დაყრილს,
ზღვა ითვლიდა თეთრ კენჭებს,
ვით ხურდას.
ტალღა ავის მაცნესავით,
აყოლილი სურვილს,
ამოვარდა ნაპირზე და
რადაცის თქმა სურდა,
მაგრამ უცებ განუტევა სული.

1971

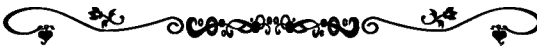
ღამეს ეღვის მახვილები –
გულს უპობენ,
სხივთა სისხლი მოთქრიალებს
და ღმერთებიც აღარ ჩანან.
ცა – კუბოა მზით ნაჭკედი
და უღპობი,
შიგ ქალწული ვარსკვლავები
ჩუმაღ წვანან.

1965

ორკაპი ენის სარსალით,
აუთვალი და
მოკრუნხული,
იქედნეს ჯარი მესია.
მაგრამ ლექსი,
ვით ურნხულის
კბილი, არ დამითესია.

1999

დავითის ძმასვეტი

“დასაბამითგან” – 5600

წელი

და რწმენაც იქითკენ იურვის,

თუმც ადარ წყდება

დავა და კამათი:

ქართული ანბანი რომ არის

ღვთიური –

ამაზე დაღადებს –

ქვასვეტი დავათის.

1980

აფხაზეთის ცას გავეურებ,
თითქოს ცუდი დროა
და სხვა.

ხმის გამცემი არ ჩანს წამლად,
ამ დროს –
ნაპირს მოადგა ზღვა,
და... ქუდმოხდით მომესალმა.

1992

ზემო სვანეთში

ერეკლე საღლიანს

განთიადისას აქ, ღმერთთან ახლოს,
ამობრწყინება მზის უნდა ვნახო.

მიშეულადესი! *

ეჰე-ჰე-ჰეი! –

გაგძახი: დაგბერს,

ხაღდეს და ლაღხორს,

კაღას,

იფრალის,

ვიჩნას და ხეის! *

2004

* მიშეულადესი – (სვან) შემოგეველ

* სოფლებია ზემო სვანეთში

ყოფნა-არყოფნის გზის გასაყართან,
მესმის ჩურჩული
და საუბარი,
ჩაუქრობელი ცეცხლის მომდები.
არ ვხედავ, მაგრამ,
მე ვგრძნობ გუმანით,
სიკვდილი როგორ მიახლოვდება.

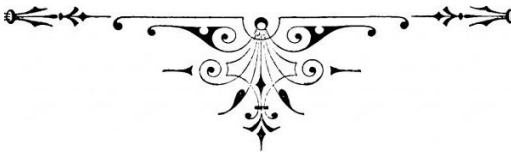
2001

ფოთი

შორ წასულ გემებს,
ვით შვილებს დედა,
გულისფანცქალით მოელის ფოთი.
დღე და ღამე კი იყრება,
ვით ფატმან და ჰუსენ.
ზღვა ფეხაკრეფით ნაპირთან მოდის
და უსირცხვილოდ –
ჩვენს ჩურჩულს უსმენს.

1960

ცხოვრების შფოთში ღრმად როს
შევცურავთ
და წყალს გავატანთ
თავსა და ნიხებს
და დაგვერქმევა როცა “ყოფილი”,
მაშინ მწყრალი და
უკმაყოფილო,
ნაპირთან მოვა – ზღვა ხელგაშლით
და მხრებს აიჩეხს.

1979

თავს განაცვალუს

მტერი ვერასდროს ვერ შემაშინებს,
აიეტის და

გუბაზის ნაგრამს.

დაგჭირდე,

მისმე,

თავს განაცვალე.

სამშობლოვ ჩემო!

დედა ხარ, მაგრამ,

მეპყრობი, როგორც დედინაცვალი.

2003

**ვით ოქრომრავალ კოლხთა
მეუფე**

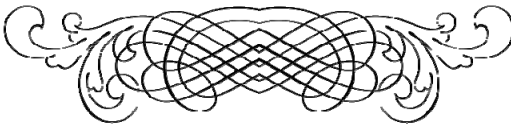
ჩამავალი მზის აზარფეშებით,
თითქოს და შხამი
არ დაგელიოს,
ისე სულს, ღამის წველიადს
შეუფენ,
ვზივარ ზღვისკარად, ველი ჰელიოსს,
ვით “ოქრომრავალ
კოლხთა მეუფე”.

1960

ცად ამალღებულ –
სამეგრელოს ლამაზ მთებიდან,
ბარად დაშვებულს
ბრძოლის ნადართ, –
მდინარე ხობოსს ახსოვს ხატება:
მეფე წათეს და
მეფე გუბაზის,
მათი კოლხეთი – მზემდე მაღალი,
ათასხუთასი წლის შემდეგაც,
ვით ენატრება.

1964

შორეული წარსულიდან

აიეტის ტკბილი ენა,
დაფნასავით მუდამ მწვანე,
მთელ კოლხეთს რომ
გარს უვლიდა,
ახლა მიმზერს გულდამწვარი,
შორეული წარსულიდან.

1989

ეპიგრამა

პირამიდები კი არა,
სულია ფარაონების,
ცისკენ რომ ეზიდება,
ქვათა ჰარმონია
და მზისებრ რომ მოგიზიზება:
ზეცადქცეული –
ტუტანხამონია,
ვარსკვლავად ქცეული გიზება.

1983

მეტაფორა

აზრის თეთრ რაშზე ამხედრებული
მივალ და
სივრცეს მივიმღერი,
ვით აეთანდილი.
ახურავს რითმის თეთრი მანდილი
და მეტაფორა,
ვით პატარძალი,
სიტყვის დარბაზში დაბრძანდება
და ლექსს მაძალებს.

1961

ტაღლები და პარსკვლავები

შიშველ-ტიტველი – ეული...

განა,

ერთი და ორი,

არა ათობით,

ზღვაში ტაღლები,

ცაში მნათობნი,

დიღამდე წვეთს რომ არ იძინებენ,

ნეტავ ვიცოდე,

რას კამათობენ?!

1964

კუტაია და ური

წარსულის ცხრაკლიტულში
და ქვესკნელში
ჩასული:

ური, ია, აია –
განძი უძვირფასესი,
ჟამთა მებისტორიეს გზას კვლავ
ბევრჯერ აურევს:
ნილოსი და ფზისი,
კუტაია და ური.

1967

ჩემი სული

მარად მაღლა მზირალი
და სივრცეთა სტუმარი,
ჩემი სული –
მთვარეა –
ცის კიდეზე მისული.
მოხუცი და მჭმუნვარე.
აქ არ ყოფნის სიშორით –
სახე გადანისლული.

1998

ქორწილის ღამე

“...და ბეჭდის თვალებს ქარში კარგავდა”.
გალაკტიონი

ცა ჰგავს როიალს
და ვარსკვლავების
თეთრ კლავიშებზე
ღამე უკრავს –
“მთვარის სონატას”.
და განშორების ქრიან ქარები.
თუმც ჩემი ტრფობა
თავს დაგფოფინებს.
ო, იმ ღამაზე თითს, გემუდარები,
ბეჭდის ყულფში ნუ ჩააყოფინებ.

1973

დედამიწას მოვივლი

ვითარც დიდი რუსთველი,
მას ვაქებ,
ვინც მიქია.
მიხმობს ვაჟას “ყოილი”.
ელვა –
ჩემი ფიქრია,
წამის მეთასედში,
დედამიწას მოვივლი.

1962

ელდორადო და იკარია

ათასწლეულთა მღვიმეებიდან –
ჩემს კოლხეთისკენ
მარად მოვქროდი...
გზად მიგალობდა ვარსკვლავების
შორი არია...
მე ის მელოდა...
და ის იყო სავსე ოქროთი –
ელდორადო და იკარია.

1962

მარადისობას შეფარებულ
მთებს და მწვერვალებს
და ღრუბლების ქვებზე აღესილ –
სივრცეს ფრთას გაჰკრავს ელვა
ორბივით.

ცა ღუმს ომის ღმერთს,
ვით აქილევსი –
ქუსლში დაჭრილი და დიდების შუბს
დაყრდნობილი.

1971

უშბა

ნისლში გეძებენ შენი ძმები –
შხარა,

თეთნულდი.

მიუსაფრობას ცას რომ შესტირი
და გსურს ღრუბლების წამწამები
დაბლა დახარო,

რადგან თოვლს ყვეხარ ცხრაკლიტულში
გამოკეტილი,

უშბავ,

ო, უშბავ! –

დევის ქალო, მზეთუნახავო.

2001

ფლორიდები

ათასწლეულთა იქით მიდენილ –
დრუბლების ზვირთებს
ქარით გაღეშილს,
გაფჟევი ცისკენ და სიმაღლეს
არ მოვერიდე,
რადგან კოლხური სიტყვის მძვინვარ
ოკეანეში,
ვჭკვრებ პირველყოფილ პოეზიის
ცისფერ
ფლორიდებს.

1996

**მეფე ღავით მეოთხე-
აღმაშენებელი**

მორღვევს თოვლს და საუკუნეებს –
მეფე ქართველთა,

რანთა,

აფხაზთა.

ქართლში კი ჟამი შედედებულა
და თათრების მესმის ყაყანი:

“დონღუზ, გიაურ!”

“დონღუზ, შაითან!”

გურჯები მომხდურთ სიძულვილის

ქვებით ნაყავენ,

ცოცხლად აცმევენ სარებს, მარგილებს.

დედა შვილს ხელში ვეღარ

აიყვანს

და სისხლის ცბორებს –

ზამთრის ქარის სუსხი აგრილებს.

1971

დიდებად მოსავს ოშკს და ტაოსაც
ჩვენი ღამაში დრო –

გარდასული

და... როგორ შვენის ვეფხისტყაოსანს
ღიმი –

როსტევან მეფის ასულის.

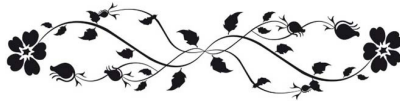
1961

ვწუხვარ, ვითარცა ეკლესიასტე,
რომ ამოა ქვეყნად ყოველი,
რადგან არ ყოფნა გვიღვეს მოკვდავთ
თავსასთუმალად:

– მე შენს ნაპირზე გადმოვედი,
ვით უცხოელი,
და შენს ჭერქვეშ ვიცხოვრე მე,
ვითარც სტუმარმა.

1966

ამქვეყნიურ წყვილადში,
რადგან ელვად გამოკრთი,
ყოფნის უამი –

იტირე,
არყოფნის კი – იმღერე.
სიცოცხლე და სიკვდილიც
ორივე შეიფერე.

2003

წყვდიადით ამაღლებულმა,
სადღაც სინათლის
წლებს იქით,
რადგან შეჰკარი კამარა.
არც ზღვა,
არც მიწა,
არამედ,
მთვარეა შენი სამარე.

1960

ისე ცვივა სიტყვები,
თითქოს თუთა დაირხა
და დაასკდა წარსულის
ყინჩად დამდგარ ხარიხას:
“პოეტებო, გული – გულს!
მეგობრებო, მხარი მხარს!”

1964

ბიხმობს კოლხეთი

აღიო მირცხულავას (მაშაშვილს)

გიხმობს,

გეძახის შენი კოლხეთი,

რადგან ხელმწიფე აიეტის

ხარ ნაშიერი.

და ჰელიოსის დიდი შვილის ხოტბით

ვერ ძღები.

მკერდში გიბორგავს გული მხურვალე

და წარსულიდან

ოქროს ბლავილს ისმენ

ვერძების,

მაინც კოლხეთის სიყვარულით

შენ ხარ მწყურვალი.

1996

გულზე დამკიდა დამეები
ლოცვად ასხმული

დედამ,

წყვილადში მოვლენილ

მეცხრეს

და ღვთისმოშიშარს ნათელი

მომასხურა:

ზღვამ – წყლით,

ცამ – ცეცხლით.

1957

იმედის წვეთი სადღაც ციმციმებს
და სხვა სივრცეთა

ისმის ძახილი –

წველიადის მიღმა,

იქით ქაოსის...

და ვარსკვლავები მთვარის

ბაღდახინით,

მიასვენებენ ღამეს –

ცისკრის სასაფლაოზე.

1964

გაღებულია კარი ექვსივე
და წარსულიდან –
პონტოს ევქსინის
მოაქვს ძახილი წინაპრების
და სამშობლოსი.
და ვხედავ კოლხეთს უსამანოს,
ვით შუამდინარეთს,
ჭანისწყლითა და ფაზის –
ხობოსით.

1959

**ცოტნე ღაღიანის კებლი ფოთში –
სამებრელოს მოედანზე**

ელგუჯა ამაშუკელს
ვახტანგ დავითაიას

სურს,

რომ ღმერთებმა გაიტაცონ,

ვით განიძედე,

პონტოს მწუხარე ზღვაში ნარწვევი,

რადგან ქართველთა ის არის იმედი,

რადგან ქცეულა საქართველო

შურის მეწყერად.

ვჭკვრეტ: მხარზე მჯდარი –

ბედისწერის ლეგა არწივი,

მარადისობის მაღალ ცისკენ –

როგორ ეწევა...

1996

ვითარცა ადრე,
ისევ ისეა,
ედემის ბაღი ჰყვავის და
ხარობს.
და წყვილიაღში რომ მიიკლაკნება
ელვა – სტიქსეა
და მთოვარის გაღეულ ნავით –
მკვდართა სულები გადაჰყავს
ქარონს.

1967

ვინ დათვლის უამთა ქორონიკონებს,
ღღე

ღღეს მისღევს და

აღარ იღევა.

ცად ვარსკვლავები სხედან მისნებად.

მთვარე წყალს ჩასცქერს

სულის მიღევით

და თავს –

საკუთარს ენარცისება.

1966

სამშობლოდ გადაიქცევი

აღმართავ პირამიდებად
დღეებს –
 მოცელილს,
 მიცელილს.
და აღსავლიდან –
 დასავლით,
ამაღლებული ცასავით,
სამშობლოდ გადაიქცევი.

2003

ცა –

საფრენად აღარ გუოვნის...

რომ მოგნათლონ მიწიერად,

მოუხმობენ აღბათ დარვინს.

მგოსნებს შენი ბედი ზაფრაეთ,

რომ პირველმა,

როგორც არვინ,

შეატოვე სული არაფს.

2004

დღეთა შიშით ღამეები,
ბუებივით ბნელში სხედან,
მამლები კი თავს იკლავენ:
ყვილს ცაზე იად ფენენ.
და ხომლი კი,
მოვარის ცხედარს,
დასავლეთით მიასვენებს.

1988

ცისკრის საარს ამოყვება
ხმა,
ძიღამტყდარ მესაკრავის.
მერე უცვებ ახალ უბნებს,
კატასავით შიშნაკრავი,
ძაღლის ყეფა –
გადაურბენს.

1963

ლოცვით დაღლილი ვითარც,
მეუდაბნოე ბერი,
ღამეს წყვდიაღში ათევ.
ხორცი,
სულისთვის მიეც.
ბნელი შეცვალე ნათლით,
ყოფნით,
არყოფნა სძლიე.

2001

შარა მარადისობის,
რადგან არვინ მასწავლა
და ღროც ასე გავიდა.
მიტომ არსად
არ წავალ,
მოსული არსაიდან

2000

ცივად ანთია მთვარის კოცონი,
მთიები,
როგორც მშობელს,
შობილნი,
გარს უსხედან და მშვიდად თბებიან...
ჩვენი დღეები,
აქ არყოფნის ქარს
მინდობილნი,
გადამფრენი ფრინველებია.

2001

ისევ ჰყვავიან მოგონებები
ორქიდებად და
გირლიანდებად
და ჩემი ხსოვნის ცა დაამწუხრეს.
ფრთების შრიალი მესმის
ლანდების
და ვარსკვლავების ჭრილობები
ზეცას აწუხებს.

1971

შენც მზის შვილი ხარ,
ვით აიეტი
და მიტომაა –
ცას რომ მიელტვი.

1958

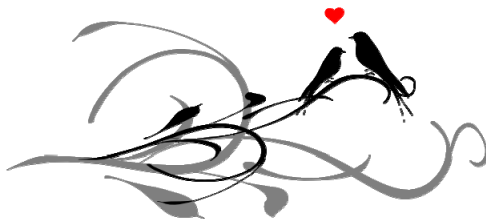
გულზე მადებენ ისევ,
ზღვები ბანჯგელიან
ტორებს,
ვითარც მოხუცი მთები:
ჩემი ურთას და ღიხის.
და ნელ-ნელა ვტოვებ –
ჭურჭელს დაღლილი თიხის.

2004

ამაყი და თავმომწონე
ღრუბლები,
ღვარად უშვებენ
წვიმას და...
ვეღარ აქრობენ –
აღუჩების და ნუშების
თეთრად ანთებულ კოცონებს.

1992

ცა ჰგავს ბრძოლის ველს,
ელვის ხმლები ერთურთს
კვეთავენ.

წამი წამს მისდევს და ფიქრები
თვალებს ახელენ.

ვილაცა ჰკივის:

შალვა!

ბიძინა!..

და ჭლექიანმა ღამემ მთვარე

ამოახველა

გამთენისას და...

მიიძინა.

1991

ვით უამური ამინდი,
ძვლებს მტეხდა,
მტრის და ორგულის
მზერა, მამულს რომ თვალავდა.
მორჩა, აწი ვერ იკვესებს.
გაგა დრო, შენი წუხილი
ამოვა ხარისთვალად და
შენს სახელს ამოიკვნესებს.

2002

ამოვარდება ქარი მნათობთა
და აკუნესდება მოვარის
ლერწამი.
სიშორის გზებზე კომეტები –
კვლავ იანცებენ.
ელვა სირბილით გადიქანცება,
მზეები ღამის მღვრიე ნაპირს
გადალექავენ.

2001

ღამე ღღეს მისღევს,
ვითა მწევარი,
ვეღარ ეწევა ბნელით
დაგეშილს.
და ცას აწყდება ფიქრთა სამუმი.
სადღაც ღრუბლების სარკოფაგებში –
ასვენია მთვარის
მუმი.

1962

საწუთროს გზაზე რომ მიჭრიალებს,
ცხოვრება ესე –

არის ურემი.

ადამის ძეო! –

შენ ხარ მეურმე.

ასმინე კვნესა სალამურების

დღეებს,

სირბილით გადარეულებს.

1965

ცას რომ უყურო, არ შეგიძლია,
რადგანაც ხედავ,
რომ დაყოვნებით,
მიღეულ მთვარეს როგორ ძიძგნიან
/მთვარე კი არა,
პრომეთეს ღვიძლია/
ღრუბლების შავფრთიანი ყვავ-
ყორნები.

1967

შსამჩაქცეული მიწის ბელტები,
უნასებივით ისევ
გბესლავენ,
დღეებს გიღებენ ფერსქვეშ
ნაღმებად.
მაგრამ შენ,
შენ ხარ!..
და ქრისტესავით,
დღითი-დღე ელი ცად ამადლებას.

2004

აძ

თუ მგოსანს აღარ წყალობს
უფალი
(ღებელი იყოს თუნდაც გლოველი),
აღარ უშველის მთვარეს ხატი მისცეს
დაირის.

არ დაიჯერო!
არც ერთს პოეტს ქვეყნად
მოვლენილს,
არ სტუმრებია შთაგონება
აქ – შენნაირი.

1981

დასალიერთან წამით შეხერდა,
მაგრამ მოხედვა ვერ
შესძლო უკან
და მიხურა დღემ მზის კარები.
დამეს კი მთვარის
პატარა ფუთა –
ხელში უჭირავს და შუკა-შუკა,
ვითარც მსტოვარი, მიიპარება.

1976

თოლია

დავიწყებიდან გადმოფრენილი
რომ დაფარვატებს
ფაზისს თოლია,
აღბათ ის ხსოვნა არის მიდიას,
ან ხეთის,
ანდა ანატოლიის.

1962

ღღე ფხიზლობს და ცივ ნიავსაც
არ გვაკარებს.

ღამე –

ძიღში საფლავს გვითხრის,
გვჭენიის ცეცხლს ახურებს.

ჩვენ სიცოცხლეს საბანივით გადავიხდით,
დედამიწა,

სიკვდილისას დაგვახურავს.

1967

ზვირთებს –

ცად ამადლებულებს,
ტანთ უვლის ელვის ზაფრა.
ქარი თითქოს და ფაკირია.
და მთვარის ობოლ საფლავს,
მთიები დიღამდე დაკვივან.

1959

დღეებმა ყველა ფიქრი წამართვეს,
ვით უამთან მებრძოლ
ბრძენ კაც ბო-ძიუს.
ფხიზელ ღამეთა ვარ კმაყოფილი,
რადგან მათ მომცეს
და მათ მიბოძეს –
მთვართ მოსილი მგოსნის
პორფირი.

1962

გამოძევებულს ედემ-ბალიდან,
მთელი სამყარო ხელისგულზე
ვაშლივით გიდევს.
ხსოვნის არგანზე დაყრდნობილი
სვენებ-სვენებით –
მოვლენ ლანდები და ერთხელ კიდევ,
მოკვდავი რომ ხარ –
შეგახსენებენ.

2004

✽

ნეკერჩხლისფერი მზის ახალუხი
და შიგ მთოვარის
პერანგი გეცვა.
იყავი ფიქრის ღამეთა მთევი.
შენით იწყება სამშობლოს –
ზეცა
და ვარსკვლავების კიბეებით
ადიხარ ზევით.

1979

ვით აიეჭის ცეცხლის ხარები,
დრუბლებს ელვათა ხნავენ
გუთნები.

ცად დემონები დახარხარებენ...
საწყალი მიწა შიშით
ცახცახებს.

ღამით იმოსვის და იფუთნება.

1966

გაჩენის დღიდან თავზე დამკივის,
ვიღაც უსულო
და უსახელო
და ცა მაშინებს ელვის ეშვებით.
ჩაეღებუდი აქვს ხელი
საეელოს,
ბნელში მიმათრევს
და არ მეშვება.

2003

ცეცხლის ბურვილი ხელით,
მზე ისევ აღებს დილას,
 ისევ ჭრიალებს კარი, –
სადღაც წვედიადის გარეთ,
იქით –
 ცისა და მთვარის.

1957

პონტო ხელთ გეპყრა...
და არ იყო მტრის ჭაჭანება,
იყო კოლხეთი:
ლაზების და მეგრელ-ჭანების,
მერე გამოჩნდნენ აფსუები,
ვითომ მაკრონად
და შენს სამოთხეს დაეპატრონა.
გლეწავდნენ...
გლეწენ...
არ ილეწები.
და შორეული დიდ წარსულიდან –
დიდ მომავალში
გარდიხვეწები.

1993

უამური სიზმრები და
გარდასულთა ნაშთი არი –
ძიღს რომ გიფრთხობს
და გაშფოთებს.
ღამე ისევ აშრიალებს
ვარსკვლავების –
ყვითელ ფოთლებს.

1969

სიცივისფერი ფრთებით წყვლიადის,
ქარს ხმა მოჰქონდა,
როგორც ყინული
და კრთოდა ღამის მდუმარე ველი.
მიტოვებული,
უიმედო და განწირული
ზღვა,
მთელი ღამე ითხოვდა შველას.

1988

მტკვარს,

ორთაჭალის სანახებიდან –
დავიწყებაში მიაქვს თარის ხმა,
ყარახოხელთა გრგვინვა – მთებური,
და ღამის ქვაბში მკროთომი
მთვარისფრად

ცა –

ვარსკვლავებით შედედებული.

1969

წიგნი – “იჰჳნ ნათელი!”

ბოლოს –

მეორე ათასწლეულის,

ლექსთა თავსხმაა

და წყაღდილობა:

არა ჩანს მთები არარატის

და არც დარჩელის,

და შენი წიგნი მოჰგავს კიღობანს,

წარღვნას და მეორე მოსვლას

გადარჩენილს.

1993

მან აამაღლა მიწით – ზეცამდე,
დაფნის გვირგვინი
მან განუმზადა.
ღამის წყვილიაღმა მაშინ ინათა,
როცა ქნარის ხმა ესმა
მუზათა,
ოლიმპოსა და მაღალ სინას მთას.

1979

ღამის ლუსკუმში დამარხული და
მთვარის ვეება ლოდ-დადებული
მზე –

მკვდრეთით აღმდგარი

ლაზარეა.

ჩვენი სულები სამოთხის ხილვით
დატკბებიან.

ცა – ლოცვით ნაგები ტაძარია,
ვარსკვლავები –

ღვთის შესაწირი ბატკნებია.

1961

ოკეანეებს გადასერავენ
შენი სახელის ხომალდები
და გლისერები
(თუმცა ირგვლივ ზვირთთა
დიდი მთებია).

მერე ზღვები კი,
შენს არყოფნას გაიხსენებენ
და... ბავშვებივით ატირდებიან.

2001

მარადისობის ფრთების ტყლაშუნით,
დღეები, როგორც მწკრივი
წერთა,
გზას მიჰვებიან დაუსრულებლად.
ცას, როცა ხსოვნის ნისლი
შებინდავს,
მაშინ,
ო, მაშინ წინაპართა მკრთალი
სულები,
ხელეებს მიწვიან ვარსკვლავებიდან.

1999

შავი არაგვივით ღამე
მიღელავს
და ფიქრის მურწა,
კვლავ აწყდება დარდის ფაცერს.
ქარი მთვარის –
აკვანს ურწევს
ცას –
მთიებით გადაქანცულს.

1989

ბნელი წარსულის სივრცეს გაჰყურებს –
ჩემი ღოდინით დაღლილი
ფოთი.

მეტეორივით გაიელვა სადღაც გლისერმა.
ნაპირს მოადგა და თავის
შფოთით –
ზღვამ გამისხენა.

2002

არყოფნით მორწყულს
და მოყვავილეს,
რადგანაც ყოფნა ღამეს
მივანდე,
სადაც იმედის სხივი კიანთებს.
ცისკრის ყივილით მოვა
წყვდიადი
და მარადიულ გზას გამინათებს.

2002

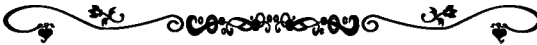

სანამ ჩამოკრავს ღამის მიზრაფი,
მე,
არყოფნისკენ ვილტვი,
ვისწრაფვი.

რადგანაც ყოფნა არაფერია,
რადგანაც სახელი არის
ბაღახი,

რომელმაც უამთა ზღვა გადალახა
და შენ ფეხთაქვეშ
რომ აფენია.

1999

ფიქრების შავი ღრუბლით –
გულგასენილი ღამე,
 წევს ბნელში
ცოცხალ-მკვდარი.
და აისამდე ბევრჯერ
 ამოიოხრებს მთვარეს.

1962

სარჩევი

წინასიტყვაობის მაგიერ.....	5
*** გაზაფხულის ცა.....	25
იმედის ქვამარილს.....	26
*** ღრუბლები.....	27
დაექებს ფრიდონს და.....	28
მზის სხივი.....	29
მზის მიხაკი.....	30
ალადასტური.....	31
როცა შენი მზე ჩაიწვერება.....	32
ვარსკვლავების ხეივანს.....	33
ლარსას, ლაგამ, ქადემის.....	34
ვერ წააქცევენ ქარები.....	35
ციური ნათელი.....	36
სად ჩემი ცა გაიხსნა.....	37
ხურო.....	38
ინფანტები.....	39
ვარსკვლავთა ქალაქში.....	40
იორსა და ალაზანს.....	41
გზა და გზა.....	42
თავი შენი შეიცან.....	43

წარსულის ნოსტალგია.....	44
მთები და მწვერვალები.....	45
დაუბნენია ცას პირი.....	46
ქუთაისი – 3600.....	47
*** გექებ და გექებ.....	48
ისემც, თქვენ რა გითხარით.....	49
*** მზერა ცისკენ გაგირბის.....	50
კუტაია.....	51
*** ვით არსენა ურიების.....	52
თოთხმეტი კვიპაროსი.....	53
*** ნაიარევის მკურნალად.....	54
კიკეთში.....	55
ნინია.....	56
სვანურად ბჭობს კართაგენი.....	57
*** ვით “კრიმანჭულად”.....	58
*** უსაზღვროების ნისლებში.....	59
*** სიცოცხლით სავსე.....	60
*** სივრცე გაბურძღლა.....	61
ივლისი.....	62
წუხილი.....	63
მთვარეც მზე არის.....	64
ჯვარი გწერია.....	65
ლეგენდა და სინამდვილე.....	66

ბრძენო ნიკალავ.....	67
დიღემა	68
დიდგორი – 2002	69
ჩემმა გულმა თუ გაუძლო	70
ბათოლიები	71
ყვავები.....	72
ჩემს მკითხველებს	73
*** მოკვდავთ	74
აჰასფერივით	75
ოქროს საწმისის გახსენება	76
სულები გაგაცილებენ.....	77
ცეცხლის გამოღვიძება	78
რადუამ ან იამამ	79
რაა კაცის სიცოცხლე.....	80
აღზევნით მოვა მარილი.....	81
*** დუმს მთები ურთა.....	82
სხვაა, ცა აქაური.....	83
ცვივა ფანტელი.....	84
მონაც ხარ და მეუფეც	85
ოქროს დეზებიანი	86
დილა მთებში.....	87
ქრისტე იმზირებოდა	88
ხმა არის ნაზარეველის.....	89

უკვდავი სული	90
გოტიკა	91
მიყვარხარ	92
სადღაც გალაქტიკაში	93
ველი უფრო უარესს	94
მაკრალები	95
გადასასვლელი ხიდი	96
მღვრიე და ასტრალური	97
გესმის აურზაური	98
*** ლოცვად დგას	99
*** მნათნი სინათლის ხელებს	100
*** ზვირთებში არა	101
*** ნათლის წყვდიადში	102
ეუხმობ ყამარს და ხვარამზეს	103
მე და ჩემი ორეული	104
საქართველოში	105
ცისკრის ვარსკვლავის	106
გადგას გვირგვინი	107
სიყვარულის იმპერიებს	108
გსურდა დიდხანს გელოცა	109
*** ღამის მიღმა	110
ნაძვები სასაფლაოზე	111
*** როდესაც ვუმზერ	112

*** რეკენ და რეკენ.....	113
*** დრო.....	114
აპოკალიფსი.....	115
ჭილ-ეტრატის იადგარი.....	116
დილა.....	117
ხილვა.....	118
*** აუყვა მადლა ძვირფას.....	119
*** ვით ცეროდენას.....	120
გვიმრა.....	121
შენ.....	122
ფერეტე და მერმეროსი.....	123
ვეძებ წყაროს სათავეს.....	124
დე ფუს და ლიგოს.....	125
*** სიშორეს უჭირავს.....	126
კასიტი და კორაქსი.....	127
ელიფსური პოეზია.....	128
თელეფინუს-თელეფა.....	129
*** შენ სიყვარულმა მოგკლა.....	130
უცხო ხმები.....	131
დაბრუნება.....	132
დამის სასაფლაოზე.....	133
ჩიტები.....	134
ვარსკვლავები ფერხულს.....	135

*** ქარიშხალი თავს	136
ელისიის მინდვრები.....	137
ეპეი, ჯიჯი.....	138
ინდოეთში.....	139
პატარა დედე.....	140
*** გრძელსა და ვარდისფრად	141
საქართველოვ	142
*** სიცოცხლე ციხეა	143
*** ზღვა ხელებს უწვდის.....	144
როგორც წმინდა სამება.....	145
*** მოსილი ნისლის.....	146
*** ვარსკვლავების ოქროს.....	147
მაინც გხედავ მეასედ	148
დაივიწყებს დედამიწას.....	149
შენი კოლხეთი.....	150
ფშავის არაგვი.....	151
*** გრიგალეზმა დედვის	152
ფიტარეთი	153
ზღვა.....	154
სპილთა ხელმწიფე.....	155
ოდისევსს გააოცებდა.....	156
სამება.....	157
მომავლის პოეტი.....	158

ზღვამ ქარი უნდა იმშობიაროს.....	159
*** უმზერს ღრუბლების ნახევს.....	160
მთვარის არფა.....	161
ტალღა.....	162
*** ღამეს ეღვის მახვილები.....	163
*** ორკაპი ენის.....	164
ღავათის ქვასვეტი.....	165
*** აფხაზეთის ცას.....	166
ზემო სვანეთში.....	167
*** ყოფნა-არყოფნის გზის.....	168
ფოთი.....	169
*** ცხოვრების შფოთში.....	170
*** თავს განაცვალებ.....	171
ვით ოქრომრავალ კოლხთა.....	172
*** ცად ამაღლებულ.....	173
*** ის იყო კაცი.....	174
შორეული წარსულიდან.....	175
ეგვიპტეში.....	176
მეტაფორა.....	177
ტალღები და ვარსკვლავები.....	178
კუტაია და ური.....	179
ჩემი სული.....	180
ქორწილის ღამე.....	181

დედამიწას მოვივლი.....	182
ელდორადო და იკარია.....	183
*** მარადისობას შეფარებულ.....	184
უშბა.....	185
ფლორიდები.....	186
მეფე დავით მეოთხე.....	187
*** დიდებად მოსავს ოშკს.....	188
*** ვწუხვარ, ვითარცა.....	189
*** ამქვეყნიურ წყვდიადში.....	190
*** წყვდიადით ამაღლებულმა.....	191
*** ისე ცვივა სიტყვები.....	192
გიხმობს კოლხეთი.....	193
*** გულზე დამკიდა.....	194
*** იმედის წვეთი სადღაც ციმციმებს.....	195
*** გაღებულია კარი.....	196
ცოტნე დადიანის ძეგლი.....	197
*** ვითარცა ადრე.....	198
*** ვინ დათვლის ჟამთა.....	199
სამშობლოდ გადაიქცევი.....	200
*** ცა.....	201
*** დღეთა შიშით.....	202
*** ცისკრის საარს ამოყვება.....	203
*** ლოცვით დაღლილი ვითარც.....	204

*** შარა მარადისობის.....	205
*** ცივად ანთია მთვარის.....	206
*** ისევ ჰყვავიან მოგონებები.....	207
*** შენც მზის შვილი ხარ.....	208
*** გულზე მადებენ ისევ.....	209
*** ამაყი და თავმოძვონე.....	210
*** ცა ჰგავს ბრძოლის ველს.....	211
*** ვით უამური ამინდი.....	212
*** ამოვარდება ქარი მნათობთა.....	213
*** ათასწლეულთა ღამის.....	214
*** ღამე დღეს მისდევს.....	215
*** საწუთროს გზაზე.....	216
*** ცას რომ უყურო.....	217
*** შესამჩაქცეული მიწის.....	218
აქ.....	219
*** სასაფლაოზე მოვლენ.....	220
*** დასაღიერთან წამით.....	221
თოლია.....	222
*** დღე ფხიზლობს.....	223
*** ზვირთებს.....	224
*** დღეებმა ყველა ფიქრი.....	225
*** გამოძევებულს ედემ-ბალიდან.....	226
*** ნეკერჩხლისფერი მზის.....	227

*** ვით აიეტის ცეცხლის ხარები.....	228
*** გაჩენის დღიდან თავზე.....	229
*** ცეცხლის ბურვილი.....	230
*** პონტო ხელთ გეპყრა.....	231
*** უამური სიზმრები.....	232
*** სიცივისფერი ფრთებით.....	233
*** მტკვარს.....	234
წიგნი – “იქმენ ნათელი!”.....	235
*** მან აამაღლა მიწით.....	236
*** ღამის ლუსკუმში.....	237
*** ოკეანეებს გადასერავენ.....	238
*** მარადისობის ფრთების.....	239
*** შავი არაგვივით.....	240
*** ბნელი წარსულის სივრცეს.....	241
*** არყოფნით მორწყულს.....	242
*** სანამ ჩამოკრავს ღამის.....	243
*** ფიქრების შავი.....	244

מכתב

"האגודה הישראלית לטיפול בבעיות" 100-800-1000
האגודה הישראלית לטיפול בבעיות, פועלת להקמת מרכזים לטיפול
בבעיות של ילדים, נערים ונערות, במסגרתם יפעלו
מטפלים מוסמכים ומועמדים לטיפול, אשר יעזרו להם
לעמוד על הרגליהם ולחיות חיים נורמליים.
האגודה פועלת גם להקמת מרכזים לטיפול
בבעיות של מבוגרים, וכן להקמת מרכזים לטיפול
בבעיות של נשים, וכן להקמת מרכזים לטיפול
בבעיות של ילדים, נערים ונערות, במסגרתם יפעלו
מטפלים מוסמכים ומועמדים לטיפול, אשר יעזרו להם
לעמוד על הרגליהם ולחיות חיים נורמליים.
האגודה פועלת גם להקמת מרכזים לטיפול
בבעיות של מבוגרים, וכן להקמת מרכזים לטיפול
בבעיות של נשים, וכן להקמת מרכזים לטיפול
בבעיות של ילדים, נערים ונערות, במסגרתם יפעלו
מטפלים מוסמכים ומועמדים לטיפול, אשר יעזרו להם
לעמוד על הרגליהם ולחיות חיים נורמליים.

מכתב

2020

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 43

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 43

გამომცემლობის
რედაქტორი – იზა ხარეზაძე
მხატვარი – სპარტაკ ცინცაძე
მხატვრული რედაქტორი – ირაკლი უშვერიძე
ტექნიკური რედაქტორი – ნანა ღვინჯიანი
კორექტორი – ნანა ჭირაქაძე
კომპიუტერული
უზრუნველყოფა – ნანა და დათო ყანდაშვილები

გამომცემელი – ნატო ღოღბაია

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2020

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჰოლიტაოვსკაიას №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@gmail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com